

СВОБОДА

РІМ XX. ДЖЕРСИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 10-ГО ЖОВТНЯ 1912. ЧИСЛО 41. VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, OCTOBER 10, 1912. No. 41.

ПРОТОКОЛ

з XII. Головної Конвенції Руського Народного Союзу в Америці, котра відбулася на днях 9—14 вересня 1912 р. в Wilkes Barre, Pa.

(Дальше).

По скінченню промови п. Демидчука Гол. Предс. п. Капітула покликав з поміж делегатів Верифікаційний Комітет до перевірки повноважень всіх насипіших на конвенцію делегатів і делегатор. До цього Комітету увійшли отці п. п.: Андрій Гальчак, Мих. Бунда і Ів. Ваверчак. Гол. фін. Секретаар, п. Ядловський відчитував поіменний список делегатів (після порядкового числа поодиноких відділів), а Вериф. Комітет перевірявав їх повноваження. Рівночасно з тим кожний делегат діставав конвенційну відзнаку (на синьо-жовтій стяжці гарний металевий медаль з написом: „12th Convention of the L. R. N. U. of America“; по середині цього медалью уміщений герб Галицької Руси, а під ним напис: „Sep. 9. 1912. Wilkesbarre, Pa.“ Сей медаль був приціплений до оцібної стяжки, америк. нац. красок, і приймав ся до одержі шмилкою, на якій було слово „Delegate“).

По провіренню всіх повноважень показало ся, що на конвенційній галі находять ся слідуєчі П. Т. Делегати і Делегатки:

Відділ	Голоси
1. Іван Копистянський	3
2. Іван Воргач	2
3. Семен Митренко, Семен Петрович	2
4. Григорій Підлипчак	2
5. Михайло Пачута	2
6. Михайло Кричфалуші	2
7. Стефан Поступак	2
7. Іван Когут	1
8. Іван Тарбай	1
9. Гілярій Телен	2
10. Алексій Горбаль	2
12. Семен Фецо	2
13. Дмитро Андрейко	1
14. Александер Вальевський	2
15. Онуфрій Гриньків	2
16. Михайло Павлик	3
17. Стефан Дунда	1
18. Семен Вислоцький	1
19. Семен Пастернак	1
20. Йосиф Савка	2
23. Іван Іван	2
27. Никита Мадяк	2
28. Юліан Муха	1
28. Іван Пачута	1
29. Андрій Юрчак	2
30. Йосиф Леньо	2
32. Іван Гардій	2
33. Лько Махіброта	2
33. О. Еміліан М. Баранський	1
35. Іван Сопчишак	1
36. Максим Капітула	2
37. Петро Жентичка	2
38. Еміліан Саварин	2
39. Андрій Варян	2
40. Павло Валях	2
41. Теодор Глива	1
42. Адам Яшишак	2
43. О. Дмитро Хомяк	1
45. Гаврило Слободзян	1

Відділ	Голоси
46. Стефан Драбняк	3
47. Іван Кіч	1
48. Лько Кіш	2
51. Йосиф Лаба	1
53. Семен Баранецький	3
53. Василь Оліярчик	1
55. Семен Пелех	3
56. Стефан Дикий	1
57. Іван Недільський	1
58. Никифор Дудак	2
59. Андрій Овад	1
61. Йосиф Орловський	2
65. Юрій Кравець	2
66. Василь Глют	2
69. Андрій Корпан	1
70. Теодозій Пацала	1
70. Михайло Кухта	1
72. Прокіп Судик	2
73. Гаврило Микитин	1
75. Михайло Галькович	1
76. Николай Франчук	1
78. Михайло Гнат	3
79. Іван Гаврик	1
80. Федор Зьвір	1
81. Блажей Сьвіршко	1
82. Александер Кріль	2
84. Стефан Голінський	1
85. Онуфер Шараварко	3
87. Стефан Кінь	1
91. Андрій Гальчак	3
94. Стефан Роман	1
95. Володимир Шпичула	2
96. Іван Пастирчак	2
98. Семен Демчко	1
99. Михайло Годованський	2
102. Йосиф Сенчина	2
104. Николай Ваверчак	2
105. Михайло Поляк	1
106. Николай Николишин	2
107. Григорій Ковалевич	1
108. Василь Цільник	2
110. Андрій Роман	1
112. Катерина Бревка	1
113. Андрій Михневич	1
114. Михайло Костьо	2
116. Йосиф Круховський	1
117. Йосиф Стеткевич	2
119. О. МIRON Данилович	1
120. Іван Венгрин	2
121. Іван Чачко	2
122. Дора Снайдер	2
123. Іван Тарас	1
124. Гринько Патрайко	1
126. Іван Валько	1
127. Іван Бурштинський	2
129. Николай Чорний	1
130. Юрій Гут	1
131. Марія Мейза	1
132. Василь Кочкодан	1
133. Іван Бардала	2
135. Петро Папар	2
136. Яків Гойсан	2
138. Атаназій Шопа	1
140. Александер Литвин	2
141. Іван Корчинський	2
142. Антін Дронжевський	2
143. Іван Петранич	1
144. Антін Зубрицький	1
145. Григорій Сенько	1
146. Лько Тригук	1
147. Олекса Трач	3
148. Стефан Панейко	1
153. Іван Дубіль	1
154. Іван Демко	1
155. Іван Ваверчак	2
157. Алексій Цепко	2
158. Юрій Шах	1

Відділ	Голоси
160. Яків Притика	2
161. Кароль Волошин	1
162. Стефан Чолій	1
163. Марія Білик	1
165. Теодор Зелінка	2
166. Нестор Ревак	1
168. Михайло Даньків	2
169. Іван Дрозд	1
170. Стефан Милянович	2
171. Павло Прищляк	1
172. Іван Мачуга	1
174. Іван Юшкевич	1
175. Петро Пошивак	1
176. Мих. Яблонський	1
178. Григорій Болюх	1
179. Василь Колодій	2
180. Іван Заблоцький	1
182. Теодор Артимович	2
183. Іван Худзик	1
184. Юрій Тот	2
185. Іван Пустай	2
186. Марія Капітула	1
187. Йосиф Теплий	1
188. Іван Бунга (мол.)	2
190. Теодор Скочинець	1
191. Іван Базар	1
192. Василь Брикайло	1
193. Йосиф Дзюрка	1
194. Николай Мандзин	1
195. Петро Бігуняк	1
196. Василь Сувак	1
197. Яків Квачан	2
198. Гілярій Зацний	1
203. Юліан Павчак	1
204. Михайло Угорчак	1
205. Яків Грабар	1
206. Теодор Магалає	1
208. Стефан Стівенс	2
209. Василь Маланчак	2
210. Андрій Кашинський	1
211. Прокіп Бусель	1
212. Іван Ількович	1
215. Семен Кучма	1
216. Анна Заяць	1
217. Василь Луцишин	2
219. Стефан Виклич	2
220. Василь Ковалик	1
221. Петро Мотало	2
222. Йосиф Качмарчик	2
223. Григорій Русинко	2
224. Павло Когут	1
225. Алексій Балігроцький	2
227. Петро Війтів	2
228. Анна Демянович	1
229. Михайло Югас	2
233. Дмитро Концур	1
234. Яцентій Цюрчак	2
237. Василь Шлемко	1
239. О. Захар Орун, Лько Гайдук	2
241. Володимир Касків	1
242. Панько Шумський	1
243. Михайло Карплюк	1
244. Іван Чічко	1
245. Іван Паславський	2
246. Іван Цимбаліста	1
247. Ілія Борис	1
248. Йосиф Брингілевич	2
249. Лука Вельгош	1
250. Володимир Стадник	2
251. Йосиф Цюбан	1
252. Юлія Олекса	1
253. Іван Турок	2
254. Николай Савук	1
255. Лешко Сидорак	1
257. Йосиф Паповський	1
259. Теодор Яремцьо	1
260. Андрій Тиханевич	1

Відділ	Голоси
261. Анна Дорунда	1
262. Олена Придун	1
263. Михайло Бунда	1
264. Юрій Опшитник	1
265. Іван Плоскіня	2
266. Катерина Сийчак	1
268. Михайло Баран	1
269. Михайло Квасняй	1
271. Гриць Думанський	1
274. Стефан Пипчик	1
275. Зусанна Репак	2
276. Антін Підуфалій	1

(Дальше буде).

Розмет Р. Х. Союзу за місяць жовтень 1912 р.

Розхід за місяць жовтень єсть:
За померших членів або їх жени і за випадки каліцтва.

179. Сліпець Григорій	1.000.00
78. Хукало Сидор	1.000.00
9. Репчинський Андій	1.000.00
168. Вишньовецька II. ж. Пан.	400.00
28. Даньків Марія ж. Стефана	400.00
2. Заверач Орана ж. Гаврила	400.00
78. Целеш Анна ж. Григорія	400.00
223. Ярош Ева ж. Николая	400.00
106. Косар Данько	100.00
Ухвалені запом. XII. Голов. Конвенцією	2.500.00

Разом виплачено запомог	\$7.600.00
Платня гол. урядників за місяць жовтень	270.00
На видатки XII. Голови. Конвенції II га рата	6.600.00
За конвенційні відзнаки	162.00
Адміністр. Союзу за місяць вересень	179.12

Весь розхід виносить \$14 811.62
Розмет платить 12.884 членів на ціле посмертне (кожний по 1.07 цнт.) і 2.021 членів на пів посмертного (кожний по 54 центів).

Крім того кожний член платить за орган „Союзу“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Білих по 1 центі, на Фонд Еміграційний по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.25 дол., а на половину посмертного 72 центів.

Д. Капітула, предсідатель,
А. Шаршонь, гол. касієр,
С. Ядловський, гол. секр

Позір Пп. Делегати!

Усіх бувших П. П. Делегатів з XII. Головної Конвенції Р. Н. Союзу просить ся огсею дорогою о безпроволочне наслання своїх адрес на руки підписаного, бо конвенційні фотографії вже готові і почнуть зараз розсилати ся.

З високим поважанем
John Haniak,
613 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa.

ДОПИСИ.

3 Woonsocket, R. I.

Дня 21. вересня с. р. відіграно виходом чит. „Просвіта“ в гали Соколів, 34 Main St., Woonsocket, R. I. українську оперу в 3-ох діях „Сватане на Гончарівці“, Гр. Квітки-Основ'яненка. Позаяк це представлення граю перший раз в сім етейті, тож і не давниця, що на зазив, поміщений в 38. ч. „Свободи“, прибули люди з близьких і дальших місцевостей, як Providence, Manville, Fordsdale, і т. д., щоб побачити, як вунсокетські аматори будуть пописуватись у тій не легкій штуці.

Галія наповнилась цікавими гостями по береги. О назначенім часі підняла ся куртина, а на сцені явив ся п'яний Прокіп (п. М. Чагарин). Вже в самого початку було видно, що п. Чагарин обізнаний зі сценою як не мож ліпше. П-а К. Квятковська (в ролі Одарки) грала свою партію дуже добре. П. А. Білик, (Кандзюба) і п-а К. Баран (Уляна) грали свої ролі також добре. Коли на сцені появил ся придуркуватий Стецько (п. А. Лемішка), на гали повстало велике задоволення: оплескам не було кінця. Він відіграв свою ролю наче правдивий артист. Ся ролія була сьмішна, але й трудна і треба було вміти відіграти її; хто буть не потрапив би того. Другу сьмішну ролю мав салдат (п. С. Мостецький) і відіграв її теж вдатно. Доказом вдоволення публіки із Стецька і салдата були безнастанні оплески. Олексій (п. І. Магаровський) грав добре; тільки тоді, коли мав сумувати, був чомусь веселий... Тиміш (п. Я. Шаравара), і дівки (п-а А. Луків і п. Чагарин) грали рівнож добре. Деклямація „Катерина“ (деклямував п. А. Швець) людям дуже подобала ся.

Так отже цілість сего представлення випала без пересаді добре, а гості були раді, що так красно провели цілий довгий вечер.

За се представлення належить ся щира подяка а й повне признанє о. В. Турулі і дірігентови хору п. І. Кравцеви.

Маємо надію, що незабаром будемо мати нагоду перебути еще такий веселий вечер, а гостий появить ся ще більше, як першим разом.

Менівський.

3 New Haven, Conn.

Забажав я написати дещо про наш славний Нью Гейвен... Нью Гейвен числить 133.605 мешканців, має красні і величаві доми, чистенькі улиці, великі і багаті школи (між иншими славний на цілу Америку „Yale University“, в котрім кінчив свою науку теперішній президент Тафт). З „френерів“ є тут найбільше Італійців, бо аж 35.000 душ; відтак ідуть Жиди і т. д. Поляки числять 5.000 душ, а Русини-Українці около 750 душ; а того буде близько 90 родин, а решта самотні. Руська громада має своє довголітнє Братство сьв. Михаїла, свою церкву, куплену що йно перед двома роками, котра тепер розвивається гарно під проводом пароха, о. Павляка та других мудрих і тверезих людей, а вкінці — недавно заложене Товариство під назвою „Запорожська Січ“. Про се Товариство я хочу розказати цікавим людям деякі подробиці.

Ви знаєте, що стане ся з купою здорових яблук, коли між них кинути одну гниличку... Такі „гнилі яблука“ знаходять ся і в нашій „Січі“. (Щастє, що їх не багато і щодругі, чесні члени Тов. від них не заражують ся!)

Минулого року уладило се Тов. виставу „Невольник“. Про се представлення знані тут зі свого пустомельства пп. Н. і М. писали по часописях щось чотири рази; розуміть ся, хвалили себе на всі заставки... На ділі відігране сеї штуки випало так „гарно“, що зібрана публіка паленіла з сорому. Не знаги навіть, як се представлення було би скінчило ся, якби не ансонійський дякоучитель п. В. Каськів, котрий виступив на сцену зі своїм хором і затер неприємне вражінє гостей. „Талановиті“ люди, що занимали ся виставою „Невольника“, сиділи якийсь час тихо; якже сором минув ся, почали опять свою роботу. Членам „Січі“ було вже тої роботи за багато і вони почали робити в своїй хаті порядок. Наперед „вишмарилі“ одного мудрагеля, потім другого, а остав ся ще третій, котрий звичайно говорить: гроші в мене і курка в мене... Здавало ся після того, що в Товаристві настане врешті якийсь лад. Так щож: на кошового покликали чоловіка, що Богу духа винен, а підписує ся хрестиком. Секретар виправді розумний і чесний чоловік, але він сам не вдіє нічого, бо дуже любить згоду... А касієр? — о, тому то вже і латою до носа не дістанеш!... Такий вам мудрий та вчений, що страх! Він читає (властиво носить в кишенях, бо читанє йде йому дуже тупо) „Народну Волю“, „Союз“, „Громадський Голос“ і „Dziennik Chicagowski“; лише „Свободу“ боїть ся взяти в руки, бо то газета єзуїтська... А як він гарно вміє сварити ся та клясти! — нікого, каже, не бою ся!... Коли прийде ся зліпити який баль, то пан касієр друкує тікети і програми по польськи. Так він шанує свою рідну мову і свою народність!

А щож на те товариші-січовики? — Та нич!... Гей, Братя, не дайте зневажати свого Товариства, що носить таке гарне і славне ім'я! Колишні запорожці бороли ся за свою віру і за свій народ, а Ви як?... Підете свистати на роздорожє, як се вже зробив один наш чоловік? Як ще довго будете слухати тих своїх „проводирів“, котрі ведуть Вас до руїни? Встаньте, протріть очі, піднесіть наш січовий прапор в гору! Виметіть сьміте зі своєї хати, возьміть ся дружно за руки і будуйте, а не руйнуйте! Обрахуйте но вже раз свою касу, бо там щось не тес... Пригадайте собі, шановці Товариші, справу з Братством сьв. Михаїла, яке запросило нас було в своїм часі на свій баль і то без жадного вступу. За щирість членів того Братства ми їх опісля висьміяли і наробили великої ганьби — кому? та вжеж не їм, а собі! Чи думаєте, що ті покравджені нами люди будуть нас поважати і з нами числити ся? — ніколи!

Не гнівайте ся, Товариші, за правду, бо те, що я тут сказав, сказав не з ненависти до когось, не зі злости, але з любови до того Товариства, котрого я є членом і котре мені дуже, дуже дороге! Поблудити може хтонебудь, але поправити ся з блудів — се обовязок кожної чесної людини!

Січовик.

3 Auburn, N. Y.

В нашій місцевости находить ся спора громадка Русинів, але народна робота йде досить пияво... Є у нас свій сьвященик, є і дяк (що пару місяців новий), а помимо того нема кому побудити нас до просвіти. Відні людска чіпають ся до народної роботи самі, але яка воно робота-без доброго, інтелігентного проводу.

Аматорський кружок Тов. „Запорожська Січ“ дав дня 14-го вересня

с. р. аматорське представлення „Верховинці“. Хоч сю штуку виставлено тут пораз перший, то наші Русини якось не дуже квапили ся на сей „шов“... Вступ був лише 25 цнт., а й так деякі люди нарікали, що за дорого. Були навіть такі „ощадні“ мужі, котрі за того мізерного „кводра“ хотіли дістати ся на галю не тільки самі, але ще й зі своїми жінками! Коли впорядчики вистави не пускали на представлення „двоє за кводра“, то ті „ощадні“ люди вертали домів, (декотрі до коршми, де потратили по кілька доларів), або ходили, мов ті злодії, попід вікна салі і заглядали крадьком до середини.

По значнім опізненню зійшло ся на решті стільки людей, що можна вже було зачинати представлення. Грали сю штуку отсі особи: М. Чорний (Максим) М. Юськів (його донька), М. Шимків (Марта), І. Король (її син), Ю. Дорожовський (стрілець), К. Венглівська (його жінка), З. Куречка (старець), Т. Ворожбит (мандатор), Т. Гевський і Д. Савран (легіні), І. Міруцький (комісар), С. Маленький (офіцер), О. Олійник (фельдфебель), І. Король, О. Денега і В. Бурачок (жовніри), С. Ворожбит (Гершко), П. Іваніцький, І. Куречка, К. Пиндус, І. Малиса, Т. Гевський і Д. Савран (опришки).

Усі ті аматори відіграли свої ролі доволі добре. Коли возьмемо під увагу, що більшість з них грали перший раз в житю, то треба дивувати ся, що вони у такий трудній штуці дали собі раду. Сьпів трохи „шванкував“, але се вже не вина аматорів, а когось иншого... У нас, бачите, нема кому учити сьпіву, тай через те біда... На кожний случай за відігранє „Верховинців“ належить ся аматорам „Зап. Січі“ сердечна подяка за їх щире та совісну працю. Честь Вам, Товариші і Товаришки!

Член Тов. „Зап Січ“.

3 Manville, R. I.

Відповідь п. А. Стадникови з Вунсокет, Р. Ай. на його допис поміщену в „Гайдамаках“, ч. 18. с. р.

Як вже шан. читачам „Свободи“ відомо, дня 1. вересня с. р. відбуло ся в Вунсокет, Р. Ай. віче в справі галицького університету. Про се віче була згадка у попереднім числі „Свободи“. Москвофілам вступ на се віче був зборонений. А чому? На се я хочу відповісти, але по справедливости, не так як наліл у своїй дописи п. Стадник. Бо він пописав неправду, а се посьвідчать кождий, хто на тім вічу був присутний. Ложю є і те, що сей „добродій“ написав про наші давніші віча. Приміром минувшого року було скликане віче в справі М. Пашкевича і М. Січинського, а не в справі університету. Москвофіли мали на се віче вступ і що вони робили? Зачали киришити так страшно, що мусіло ся поліцманами випроваджувати їх з галі. Шановні читачі „Свободи“ знають добре, що ті запроданці роблять по инших плеяхах, таке саме й тут. Отже не українців, а хрунів саджали до холодної, таких виродків, котрі мислили, що віче розібють.

Пише дописуватель „Гайдамаків“, що наші Українці, як деінде так і тут, показали, що вміють, бо на вічу кричали вовчими та п'яними голосами. Він насьміває ся з наших людей і кпить собі безлично з української цивілізації. Ви, добродію Стадник, лишіть „українську цивілізацію“ в спокою; вона не піде до вас або до „Гайдамаків“ хліба просити... П'яні на вічу були хіба ви самі, бо по п'яному написали свій звіт до „Гайдамаків“. А нас то дуже дивує, чого ви пхасте

ся між „некультурних“ Українців; між від вашої польської цивілізації втекли з краю, щоб тільки позбутися тої „висшої культури“, а ви знаходите нас і тут в Америці і вібато під покрішкою соціалізму, хвалите ся, що єсте одним з тих, котрі хочуть будувати Польщу від „могза до могза“. Доказом того є ваша допись в „Гайдамаках“, в котрій вилялясьте стільки несправедливих лайок на Українців.

Ви були на вічу і чули дуже добре, як перший з ряду бесідник, о. Турула, говорив про Поляків і про ті кривди, які вони заподівають нашому народови. Вас се, видно, боліло, коли здобулисье ся на таку „критику“ свого брата робітника. О, ви високо піднесли в тій дописи свій червоний прапор!...

Далі пишете, що „якийсь там О. Ліпський“ був вам дуже страшний і що плів дурниці... А він же не забирав навіть голосу на тім вічу! — Деж ваша правда?

І инші бесідники — по словам п. Стадника — плели такі самі дурниці... Видно з того, що правда в очі коле, бо такі промови, як критикованє польського панованя в Галичині, наші кривди, М. Січинський, бл. п. А. Коцко, 101 укр. студентів і т. п. — усе те разило дуже служи інтернаціонального „сиціліста“.

Пан Стадник каже, що нарід, слухаючи промов, кивав лише головою та сьміяв ся в кулак з бесідників. Се є брудна лож, на яку тільки п. Стадник міг здобути ся, бо нарід нагороджував бесідників грімкими оплесками, а на доказ свого вдоволення зложив на „Рідну Школу“ \$38.40.

Далі пишете, що вам не дали говорити. А прецінь кождий говорив, хто тільки записав ся до слова, а вам ніхто не переривав в вашій мові. — Чи не так було? Накидаєтесь на Пшоневського за оповіданє за якогось там попа. Чомусьте не подали назвиска того попа? Чому не скажете, що ім'я того попа записане в нашій історії золотими буквами! Отже Пшоневський давав людям примір, що може зробити для народа людина просьвічена. Але й се п. Стадникови не подобало ся... На кінці своєї дописи остерігає чи напминає п. Стадник читачів „Гайдамаків“, щоб не слухали сафандулів!... Та чи є де на сьвітї більший сафандула, як сам п. Стадник? Він полизав щось трошки письма, удає великого ученого і критикує всіх Українців та їхню роботу. Та нам таких опікунів і учителів, як п. Стадник, не треба! Хоч наша культура не є така „висока“, як прим. гайдамацьких дописувателів, але вона нам вистарчає. Ми з неї вдоволені, а кому вона не по нутру, нехай тримаєть ся від неї здалека!... Зрозуміли, п. Стадник?...

Г. Микитин, секр. віча.

Справленє ошибки.

В ч. 39-ім „Свободи“ надрукована була на 2-гій стороні (4-та шпальта з долини) „Сердечна просьба від парохії Рожд. Богородиці в South Side, Chicago, Ill.“, у якій при поданю адреси написано було мильно назву улиці. Просить ся дотичну адресу справити так: Петро Щербатий, 4608 S. Paulina St., Chicago, Ill.

Усіх Вп. п. місцевих секретарів

відділів Р. Н. Союзу просить ся братські оголошеня в справі мітингів призначені до друку в рубриці „Рух в відділах Р. Н. Союзу“ присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнійше в понеділок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усі оголошеня, які прийдуть до редакції пізнійше як в понеділок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

Він вдумував ся... Тож саме тоді, як він
ось тут спав, Татарва різала народ хрещений.
Боже, Боже! Як воно буває на світі: одному
добре, весело, а другому біда та смерть... Те-
за сестрою.

Татарин притиснув Непорадному руку
костистою бородою до грудий так сильно, що
його аж заболіло. Хотів її вирвати, та не міг...
В оїй хвили Татарин вихопив у Непорадного

Павлусь минув ще рано.

Непорадний заховав ся в траву, аби його не пізнати, і пильно слідав за Татарином. Коли він наблизив ся до могил, Непорадний держав вже на поготові рушницю...

Непорадний став своїми грубими руками загорати хлопця кожухом з усіх боків.

Павлусь опять успокоївся і став засипляти... Непорадний підвівся потяхоньки з землі і пішов до ватри. Каша вже кипіла. Він підмішав її і вклав у суди добрий кусок са-

що мав своєдні руки, генеральний замірвав, що Татарин дужий від нього... Закликаєти би товаришів, щоби помогли; та опять прозвуть його і сьміяты ся будуть... Ні! Він таки сам його вкопить. Душив Татарина з усієї сили...

У обох зайшли очи кровію. Оба важко дишали оден на одного, а жили на руках на-

Спасієки, завважав незадовго, як захвилювала. Трава, а далі побачив Татарина на кони. Та-тирин їхав поволи та зседно розглядав ся за слідами, куди рано переїзжав Павлусь. Від того часу потоштана трава попідносила ся, роси не стало і слід позатирав ся. Тому Та-тарин так поводи проїхав ту просторонь, яку

— Еге-ж хлоче! Козакови соромно пла-
кати; ось що: виростеш, козаком станеш, тоді
і засоромиш ся. Ти вепокій ся, просишь...
Кажу тобі, ти у мене безпечний, як у Бога
за пазухою... Не я сам тут; другі придуть,
буде нас більше, безпечніше. Пить бо!

Миттю прискочив до нього Непорядний і хопив лівою рукою за горло.

Настала скажена боротьба. Татарин, підманий в петлю, випустив з руки ножа... Він став пручати ся і розсипав петлю настільки,

III.

Навруги царювала тишина. Здавало ся, що тепер від промінів сонця степова трава з собою розмовляє, бо пось заєдно у ній брє-нїло, як се буває в лїтню спеку.

Непорадний, звернений головою в сторону

..Не розумно я чиню!" подумав Непорядний: „Я його лише драгую сями питаннями, а воно ізнеможене, слабе; хай спічне, то від-

а підманий щоб не мав часу розмотати ся.
Лекше се зробити, коли підманий на бігу; то-
ді він сам засиляє ся. А тут Татарин стояв на
місці, і треба було його засилити.

Непорадному бігали руки, як у теча.

Він великими куснями стягав аркана до себе,
а відтак сіпнув з усієї сили і Татарин упав

Сонце підходило висше і стало припикати. На небі не було одної хмарки, а ті, що з ра- на підносили ся з нічної роси, позабирав віте- рець і поніс далеко.

— 33 —

— Богато було поганців?
— Богато, дядечку, ціла хмара: Вони під-

— 48 —

— 45 —

— 40 —

— 41 —

— 44 —

Від монотонного співу деякі стали дрімати, не вислухавши ся вночі.
Дід закінчив, подаривши ще кілька акордів..
За той час і каша зварилась.

Язак не любить дарувати...
 — Не можу, братчики...
 — А то чому?
 — Кашу їм...
 — Хибяк не можна їсти і говорити?
 — Можна, та не при каші. Каші шкода...
 А їздити водночас?

— Правда, діду, твоє правда...
— Се би все гаразд розвідали, а тоді, коли можна, так помітай Боже! Колеж пока-

Поровзирали казани. Кожен винирав за своїм доміном. Кожен хотів показати, що він кращий за інших. Кожен хотів показати, що він кращий за інших. Кожен хотів показати, що він кращий за інших.

— Ов, недогепний! Сказано: мовчи язичку, їсти мєш кашку... Значить: балакати будеш, кашу одберуть...
Вї зазвїмили ся...

— Не їйсь, не одберуть... Ось ти щонавдї вбери та душу розведи, а ми уїї по-

— Пішлим кінькот... Добре, гарно!
— А друге діло таке: наші коні хай опочинуть. Піду ніч кажи, знемоглись, відпочити.

хворів в траві...

— Чого йому танцювати забавило ся! У жовтій бурмочі, наче-б преміло, цілу ніч не спав і танцював би...

— А хіба-ж ти його не знаєш? В нього така дідечка, що і в мотилі танцювати будувати йому в похіді... його поставили в похіді...

— А знаєте ви, братчики мої любезенькі, даємо, щоби у тебе каша остала си...

— Від чого каша горять?...

— Від чого?

— Бреші!

Ніхто не відповідав. Кожен задумав собі яку дати би відповідь, але і дотепно і не і

— Ось так і зробимо — гукали козакки: Спочиньмо, а відтак побачимо...

сторожі. Усі були помучені, кожен був радий що приляг в траві, а він не вдержав і підвівся, пішов навпирсядики...

— А з ворогом теж любить потанцювати бравий козак!

— Та і хроніти знає не від як...

— Ніхто не знає?...

— Та од того, що при огні варила ся....

— Оваві Буцим то ми свого не знали то не жадна штука...

кому по поси...

За той час дід Панаас перебівав як слід рану Павлусеви і дів біля нього. Павлусе нагодували кашкою і він заснув теж...

Одес Непорядний остав на сторожі. По-

— 63 —

— Що ви, люди добрі, таку нерозумну балачку завели? — обізвав ся оден: — Яке діло кому розпитувать? Се-ж не по козацьки... не питай, а на вус мотай, чого тобі треба... Нам би ліпше ось танець завести, повеселити ся; хто зна, яке буде завтра... Ну, дідусю! Замість дитий перелічувати, вишвар дещо, щоб аж живих задрожали...

— Та я прошу вас, товариші, не дуже викукуйте, щоб хлопця не розбудити, — говорив вже сердито Непорадний.

— Який нам чорт до твого хлопця! Сховай собі його за пазуху або денебудь... степширокий...

Дід Панас присів оподалік тай став підстроювати байдур.

Він затагнув козацьку стару думу. Козаки його обступили доколя і уважно слухали.

Той, що хотів танцювати, був невдоволений з сього. Він переступав з ноги на ногу, сіпав потилицю і сльозував крізь зуби...

Але перебивати не смів. А далі відійшов на бік і ляг в ґрані...

Дума була довга сама собою, та коли її став дід переглягати та переплітати грою, во-

на вийшла ще довша.

— 34 —

пер загавдав Непорадний на коня Павлушево. Гінь стовб біля вороного і хрупав траву. Непорадний припняв його і здійняв сідло.

Хоч як Непорадний був сльбний, воно видавалось йому за тиньке.

Він став його обматюкати тай усьміхнувся...

„Далебі червінці... о! і талари... ну дав Бог сироті доко... доброго коня собі вибрав... Ото поганець награвував, а як поховав шту-дерно... я бачу, що у Татарів вартійше сиділо, чим кінь з Татариним“.

Заніс сідло до своєї лежанки, і поклав біля Павлуся, що тепер спав, аж хропів.

„Та коби хоч Татарин не хотів гонити за ним з своїми побратимами, поки мої надідуць... Ну дак щож? Не дам себе так візати в каші з істи...“

Опять нагадав кашу, і подався туди... Вороний опять зафоркав на тривогу. Кінь Павлуся рванув ся втікати, так припона не пугає, і він станув.

Непорадний заспокоїв ся, бо вороний оборнув ся головою до околу сонця, значить, не звидів, де Татарів сподівати ся.

Непорадний був вже на межі в ружині.

— 42 —

— А чого-ж не сказали, коли знали?... — Воно, братчики, так: я тобі покажу ко-ня та питаю: се кінь, правда, а чому він кінь?

— А може бути й кобила...

— Може, але воно тому кінь, бо має чо-тири ноги, хвіст, гриву, вуха і можна на ньо-му сидіти...

— Ти щось нині недотепний. Тобі спати хоче ся...

В тій хвилі Павлуся прокинувся і сів на лежанці.

Того лише ждав Петро Судак, котрий щойно балакав про коня. Він підійшов до хлопця.

— Ти, хлопче, зі Спасівки; се я знаю; та чи знаєш ти Судаків у Спасівці?...

— Як не знати? Се мій рід... Я Павло Судак...

— Братіку мій рідний, — заговорив Петро і кинув ся хлопця обнимати: — Ти й не пізнав мене, я-ж Петро...

Павлуся дуже зрадів...

— Скажи, Павлуся, чи живі батько-мати.

Сестра Ганя вже мабуть велика буде... тай ти виріс не аби як... А що дідусь Андрій?

— Батька і сестру в ясир вняли, дідусю і маму вбили на моїх очах...

— Петрови показала ся сльова в очак,

— 44 —

узяв петлю зі сльадками мотуза... Пригляди-ши ся так, він крихчесь поза мотилу, сльидь, що Татарин робить-ме.

Татарин заглядав ся до обору як кіт. Він, ще коли сидів на коні, бачив, що козаки спали мов мертві, що сонце жарило на їхні голови, і знав добре, що чоловік, сплячи на сонці, має твердий сон, начеб зачадів... Такий не легко прокинець ся...

Йому мелькнуло в голову зйти сюди і порізати всіх мов баранів, аки оден видасть з себе голову.

Те, що він думав, можна було зміркувати з сього, що він тепер робив.

Татарин, хлоп високий і плечистий, засу-кав рукави своєї свитки, поправив шапку і витягнув за пояса довгого ножа. Ніж забли-пав на сонці мов срібло. Татарин поправляв ще шось на собі і взяв ножа в зуби...

Ту хвилю використав Непорадний. Повер-нувся до Татарина боком, розставив широко ноги і махнув правою рукою.

Аркан фуркнув у повітря, став блискав-кою розвивати ся і впав на голову Татарина у хвилю, коли він брав ножа в зубів у руку. Петля хопила його шийперек.

Коли перша штука в арканом 6, потре-

— 43 —

він її обтер, а потім не охтів і в сльав сльав ся...

— Як же ти втік? Розповідж...

Павлуся розповідав ся. Козаки обступили їх, і він став розповідати всі свої пригоди...

— Ось його Петро сумний був, мов сова в полудне — говорили козаки...

— Тепер, панове товариші, нам би побу-мати ось що говорив Тріска: — Татарва недалеко, вона тепер вертаєть ся з тим, що награвала. Чи не скочити об на них як з не-нацака та порізати, а добили відбити?

— Воно-б гарно! Взагалі бавати з гурту. Тепер Татарин як сплутаний кінь або свиня, що добре наїстсь ся. Він не відби-ливий. А воно об пішла слава, що ми ми-ли христіанські душі з ясиру...

— Дайте і мені старому слово сказати! — говорив дід Панас: А відтак, коли моя мова вам не до ладу, то вже робіть, як знаєте...

— Говори, дідусю, говори! — гукали.

— Воно було-б гарно тай по молодечки, ось так злетіти на Татарву та відбити добичу.

Та ось воно говорить ся: не скажи у во-ду, як не знаєш броду... Ми не знаємо, кіль-ко поганців 6. Я гадаю, що їх буде більш, як нас. Колиб менше, вони би не поважа-

— 46 —

Татарин прихав аж над саму річку і зліз з коня...

„Тепер пора“ шепнуло Непорадному в душі, і він став прицілювати ся...

Татарин привязав коня до корчя, а сам пішов в брід на сей бік...

Але Непорадний відразу поклав рушницю біля себе і став мерціть взад зчувати ся з мо-гили вниз...

„Дурень я, тай годі!“ подумав, наближа-ючись поза мотилу до своєї лежанки: „Чи то штука на таку віддаль Татарина вбити тай товаришів розбудити? Я його живого піймаю“.

Він вмиг відвазав від сідла свій аркан і скочив за мотилу так, що Татарин його не помітив...

Непорадний був мистець арканом оруду-вати. У околу була ціла його влада. Ніхто з товаришів не вгамив, щоби Непорадний не вряпав. І сльбний у нього був аркан: ційий шовковий, тонкий і дуже міцний. На аркани довили козаки ворога, коний, а коли дучило ся, то й дику козу, сусяка. Непорадний аж усьміхнувся, беручи свій струмент у руку. Затагнув зна аршин петлю, відтак в таких самих віддальх покладав ційий аркан. Одеск конець держав цупко в дьвій руці, а в праву

— 35 —

цею і побирав гурток козаків, що звиди над-ікали.

— Путу! путу! — гукнули козаки, побавивши Семена.

Семен не відгукнувся, щоб не збудити хлопця.

— Се ти Семене? Чому не відгукнеш ся?.. Непорадний збіг з мотили і подав ся до них.

— Тихше братіки, тихше! Дитину мені розбудите...

— Ого! А ти звидів узяв дитину? Чи ти її вродив чи Свєридова мотила?

— Та бо ви не плутуйте з мене; я прав-ду кажу. Очогорди раненько надіхало до мене ранене хлопця зі Спасівки. Вирвав ся з татар-ської петлі. Відне змучене, що аж жаль дити-ти ся. Небогато мін і розвідати, зараз і засну-до...

— Зварив, братіку, їсти? — заговорили кілька голодів...

— Та трохи зварив — каже Непорадний, оглядаючись вахлопотано на козаків: — Не сподівав ся тільки постий... я ладив на пир-ток, а вас слава Богу, чи не пятадесять.

— Вдавав, отакимом будеш; далебі нас

Чого питаєш?

— А того, що ви захохотали голодувати?

— Чого питаєш?

— Хибж се не наш брат, не козацька дитина? Хто зна, що з нього виросте? Тоді і спасибіг скаже...

— Та я вас питаю, чи були у вас діти?

— А хоч і були, так що? Тепер нема

ової, так хай і чужими попілкую ся...

КАЛЕНДАР.

ЖОВТЕНЬ.

д.ст.	Дні	Руські святя
10	Четвер	Калистр. м.
11	Пятн.	Харитона
12	Субота	Кириака. Теоф.
13	Неділя	Григорія
14	Понед.	Покр. В.
15	Вівтор.	Кипріана
16	Середа	Діонизія

НОВИНКИ

Зелізна катастрофа. Минуло четверга вечером вискочив із шин „Спрінгфілд Експрес“, що їхав з Бостону до Нью-Йорку. Поїзд гнав із швидкістю 60 миль на годину. У Вестпорт, Конн. загнав ся сей поспішний трен на бічну зворотницю і вивернувся в рів. У тій катастрофі згинуло 15 осіб, а 50 зістало покалічених. Сім пасажирів згоріло живцем в огні, який повстав з експлозії парового кітла локомотиви, а від якого занялися поперевертані вагони. Сила розгону падаючого з гори поїзду була така велика, що деякі природні дерева, які росли у тім місці, вивернулися з корінням. З тої самої причини погинуло багато курей. Дорогою побіч треки їхав автомобіль. Він також перевернувся, а ті особи, що на ній сиділи, повипадали на землю і сильно потовклися. Причина сеї катастрофи — опізнена поїзду, що хотів надігнати страчений в дорозі час.

Номінація губернатора нью-йоркського стейту. На днях відбулася в Сиракуз, Н. Й. передвиборча конференція демократичної партії. Дотеперішній губернатор Дікс перемав, бо не мав симпатії між делегатами. На його місце ставлено кількох кандидатів, а побідив з поміж них Віллем Сульцер, один з найвизначніших членів звичної нью-йоркської партії „Tammany Hall“. Сульцер кінчить тепер 50-тий рік життя, є знаменитим адвокатом, дуже добрим бесідником і не усташамим борцем за права робітників. Як довголітній член стейтської легіслатури в Олбані, а відтак член Конгресу у Вашингтоні, званий є широким політичним кругом зі своєї характерності і зі своєї завзятої борби з усяким американським „боссизмом“. Європейські іммігранти мають у ній великого приятеля і покровителя. Матеріальні обставини Сульцера лихі, бо він роздає усі свої гроші бідним.

Зірване російсько-американського трактату. Як відомо читачам „Свободи“, торговельний трактат між Росією а Злученими Державами зістав зірваний. Причиною сего було не узгоджуване російським правительством американських паспортів, видаваних амер. урядом своїм громадянам Жидам, котрі вертали до Росії за всілякими „гешефтами“. Сю справу піднесли Жиди в Конгресі і коли інтервенція американського амбасадора в Росії не допомогла, Конгрес, виходячи зі становища, що честь „Вуйка Сема“ зістала нарушена, зірвав торговельний трактат з Росією і визначив день 31. грудня с. р. яко день до закінчення нового трактату. Як довідуємо ся з американських часописів, російське правительство вибрало вже особу до сего комісії, яка випрацювала особний проєкт сего нового трактату. Заки сей проєкт буде розглянений, американський уряд жадає наперед полагодження справи паспортів. „Русское Слово“ заповідає вже з гори, що російське правительство абсолютно узнавати ме в будучности паспорти американ-

ських ситезевів Жидів. — Ну, Жиди вміють бороти ся за свої права!..

Марконі в небезпеці утрати зору. З Риму доносять до часописи „Нью Йорк Американ“, що дня 25 го вересня с. р. Джулієльмо Марконі, звисний винахідник бездротного телеграфу, мав нещасну пригоду з автомобілем, яка може спричинити сьому славному чоловікові страшне каліцтво: утрату зору. Марконі виїхав автомобілем на прогулку в товаристві своєї жінки, секретаря і шофера. Недалеко місцевости Боргетто аударив ся його самохід на закруті дороги з другим самоходом, що надіхав з прогивної сторони і віз на собі якихсь п'ять жінок. Колізія була така сильна, що оба автомобілі вивернулися, а находячі ся у них особи упали на землю і болючо потовклися або й покалічили ся. Марконі мав розбиту голову і тяжко підбиті очі. Його забрали до шпиталю, де лікарі побоюють ся, що зістав нарушений очний нерв іх пацієнта і що наслідком того йому грозить утрата зору. Біля недужого сидить його потовчена подруга і відповідає на всі письма, що надходять до неї від всіх визначніших людей італійської держави. Перше письмо наспіло до шпиталю від короля Емануїла, з котрим Марконі і його жінка обідали разом попереднього дня в королівській віллі у Сан Россоре. Відповідні письма вислали також всі італійські міністри. З приводу сього нещасливого випадку засумувала ціла Італія, бо Марконі, а особливо його жінка (Ірландка з роду), суть божицями італійського народу.

Нова приватна українська школа. Окружний комітет „Рідної Школи“ в Коломиї отворив в Коломиї приватну 4-класову дівочу школу з українською мовою викладовою. До школи вписало ся понад 80 дівчаток.

Польські косяцолки по руських селах перемиського повіту множать ся з року на рік і то навіть в таких селах, де число латинників вносить ледви кільканайцять душ. Гроші на будову сих косяцолків дають дооконичні двори і польський єпископ з Перемишля. При косяцолках закладають зараз польські захоронки, до котрих вербують руську дітвору. Цікава річ, що капани слухають польських панів і посилають свої діти до тих захоронків.

Признане для нашої праці. В Одесі відбулася минулого року вистава домового промислу, в якій взяли участь також деякі наші інституції і промисловці з Галичини. На днях на сніли від комітету вистави до деяких інституцій і фірм офіційні грамоти з признаннями. І так царське технічне товариство за відомістю міністерства торгівлі і промислу признало золоту медаль лівівському товариству „Достав“ і проф. Іванови Левинському у Львові, срібну медаль „Снілці“ для господарства і торгівлі в Перемишлі і бронзову медаль Дм. Прухницькому за виріб ткацьких річий. Крім того „Дівочому інституту в Перемишлі“ видано похвальну грамоту за розумний спосіб навчання женських робіт, а „Красному Шкільному Союзови“ висловлено подяку за участь.

Жиди о свої права. В Станиславові, Перемишлі, Ярославі і Ряшові відбули ся минулого місяця жидівські віча, на яких Жиди, котрі не хотять бути Поляками, рішили домогати ся при виборчій реформі до союму узгодження прав жидівської людности.

Відкопаний скарб. В селі Станьковій калузького повіту селяни Дмитро Бойко і Ілько Янівський викопали недавно на власнім обійстю коло стайні п'ятьлітровий горнець срібних

грошей різної величини з часів 1600—1660 року. Сі гроші лежали закопані в землі поверх 252 років, а доперва випадком при закладанню фундаментів під нову будову натрапили вгадані господарі на скарб. В часах перед 250 роками в околиці Калуща, Журавна і сусідних місцевостей відбували ся різні і численні борби. Правдоподібно хтось зі значніших воєвників, утікаючи перед погонєю, закопав гроші в землі, відтак згинув в борбі, а гроші позістали по наші часи в землі. Що той, хто закопав скарб, не був з наших людей, а походив з польської шляхти, свідчить се, що між знайденими грішми нема ні одного гроша руського або турецького, лиш самі польські з часів польських королів Жигмонта III., Івана Казимира і Володислава IV., а далше гроші республіки венецької, гріші австрійські, бранденбурські, шведські й іспанські. Грішний паперових в тих часах не було, лише мідяні, срібні і золоті. П'ять літрів срібної монети в тих часах представляло великий скарб. Викопавши ті гроші, господарі не пошанували їх як слід, а не уміючи їх відчитати (бо були змішані з болотом і засниділі), поливали різними течами і сильно їх ушкодили, а відтак вибрали ся з ними на вандрівку до Калуща і Журавна і розтринькали на марно більшу половину. Газдів тих налякано в селі, що скарбова власть забере їм сі гроші, тож вони позбували ся їх за щонебудь. Аж за порадою д-ра Коса (адвоката в Калущі) зголосили ся вони зі скарбом до староства в Калущі, а староство по списанню протоколу і по побраїю з кожної монети по два екземпляри для музеїв, звернуло скарб і видало цергфікат, що знайдений скарб є власністю господарів і вони можуть тим скарбом орудувати.

Конець італійсько-турецької війни. Відпоручники обох воюючих з собою держав, Італії і Туреччини, заключили дня 3 го с. м. в Парижі мир. Турки зрікли ся всякої політичної влади над Триполітанією, а тільки султан застеріг собі духовні впливи на визнавцями магометанізму сеї країни. Туреччина віддає всі свої війська з Триполісу і буде старатись наклонити Арабів до піддання і згоди з новими панами їхнього краю. Італія годить ся допомогти Туреччині у виднанню відповідної позички на турецькі державні цілі.

Чума в Росії. В саратівській губернії появилася чума в кількох місцевостях. Власті зарядили зараз всякі середники обережности, щоби лютой пошести не пустити в глибину Росії. Села Рахінку і Завітне, де пошесть загніздила ся, відмежено від сусідних сіл. В Саратові потворили ся

комісії і комітети до борби з чумою, а небаком має там відбутися зізд областних бактеріологів і епідеміологів.

Завзято пють. Після урядового обчислення в Польській Королівстві (в Росії) пють з року на рік чимраз більше горівку. В минулів році людиність краю, що виносила поверх 12 мільонів, випила півшеста мільона ведер горівки вартости 50 мільонів рублів.

За мало вязниць в Росії. Число вязнів в Росії зросло в останних двох літах з 178.000 на 190.000. З сього приводу російське правительство має поставити дві нові вязниці: в Бересті литовській і у Вильні.

Слідами Мацоха. Звісний ченетовський монах, Дамазій Мацох, найшов собі доброго товариша в особі будапештєнського римо католицького катехита, о. Кароля Цайки. Річ мала ся так. Гвардіян кармелітського кляштора в Будапешті дав знати поліції, що з його костела украв хтось три дорожні чаші. Поліція слідила довго за сею справою і не викрила нічого. Забрали ся до діла тайні детективи. Вони почали заходити до всіх місцевих торговців і в їх склепах глядали пильно за пропавшими чашами. Їх пошукування увінчали ся на днях пожаданим успіхом: в торговлі золотих і срібних річий Мунка найдено украдені чаші, але вже покрушені. Детективи відставили Мунка на поліцію і там він признав ся, що поломані чаші купив від одного римо-католицького священника. Підозріне упало на згаданого висше о. Цайку, котрого сейчас арештовано і котрому Мунк сказав в очі, що ті три чаші купив від него.

Дочка в скрині. В селі Шемерія (на Угорщині) в хаті селянина М. Тегляса замічено скриню, з якої доходили стона. Власті отворили скриню і на велике здивованє найшли у ній молоду дівчину. Була се дочка Тегляса, яку він вязнив протягом 10 літ. В такій вязниці стратила дівчина мову і терпить на епілепсію.

Послюбна подорож мільонерів. До Нью-Йорку прибув в тих днях з Гамбурга корабель (7.500 тон), котрим приїхала богата пара новоженців, що відбувала послюбну подорож по Європі. Крім сеї мільонерської пари не було на тім кораблі ніяких інших пасажирів, лишень корабельна прислуга. Сей корабель званий „Христіян“, збудований, на лад моторового човна; не має комина, не видко йому, а тільки силою бензини жене через філі океану. За подорож на „Христіян“ заплатили новоженці мільонери гамбурській компанії \$25.000! — Чому не дурити, як приступає?...

Дім АГРОХОВСКИЙ-СП Банковий

наслідник **Л. В. ШВЕНН** Власитель

0237

ОЩАДНІСТЬ се підстава багатства. Не спійність веде до маєтк, а розумне складанє грошей в чеснім, поважнім банку, який дає гаранцію і виплачує процент від вложених грошей.

ВИСЛАЄМО ГРОШІ в порцію, що адресати одержать їх протягом 10 днів. Телеграфічною дорогою за 24 години. Визнача грошей по найдешевшій курсі.

ШИФЕРТИ до і в Старого краю на всі найліпші і найпевніші корабельні лінії по компанійних цінах.

КАНЦЕЛЯРІЯ НОТАРІАЛЬНА вилагодує всякі документи австрійські, російські і німецькі, які потверджує консул, так що суть важні в краю.

Навизня зложена в касі рядовій в сумі **100.000.00. Долларів**

У власнім гмаху: 292-294 Bedford Ave. per Grand Str. Brooklyn, N.Y., і III-115 East 7th Street, New York, N.Y.

„SVOBODA“ (LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY

Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by

The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.

83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.

83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the
United States, Canada and Europe.
The only advertising medium. Rates
furnished on application.Entered as second-class matter March
30, 1911, at the Post Office at Jersey
City, N. J., under the Act of March 3,
1879.

„С В О Б О Д А“

часопис для руського народу в Америці
і орган „Р. Н. Союзу“, виходить що
тижня в четвер і коштує:в Америці на 12 місяців \$2.00
до старого краю на 12 місяців ... \$2.50
в Америці на 6 місяців \$1.00

Оплачувати газету треба завжди з гори.

Адреса:

„SVOBODA“

83 Grand St., Jersey City, N. J.

Число телефону 498.

Гроші треба посилати в режістрованим
листі, або через експресовий або
почтовий моні ордер. Моні ордер, то є
грошовий переказ, котрий дістанете від
почтара або агента на експресовім офісі,
пішліть на нашу адресу, бо без того
ми не годні грошій дістати.— За всі оголошення (адвертайзменти),
поміщені в „Свободі“, Редакція не
відповідає.

Як рішити спір?

Богато в нас писалося перед Конвенцією
про „Рідну Школу“ в Галичині та про
поміч для сеї найважнішої під теперішню
пору інституції. Серед передконвенційних
проектів виринула також гадка, що нам
вже час подбати і про свої школи в Америці.
З того виходить суперечність: між нами
знайшлися одні, що збирають на старокраєві
цїли, а перед всім на „Рідну Школу“ і
другі, що не хочуть тамтуди вислати
ані цента бо, мовляв, нам треба дбати
про Американську Русь. Повстав отже
спір на чисто ідейнім підкладі і його не
можна так легко рішити. Тому випадає
нам над сею справою таки ближше за-
становити ся.Обговорім наперед американські
справи. Русини живуть в Америці вже
з 30 кілька літ; емігрувати почали на-
перед угорські Русини, відтак Лемки а
в кінці і Русини зі східної Галичини.
Правда, є багато між нами також Ру-
синів-Українців з Росії, однак тому, що
ще тепер Русинів пізнати лише по при-
належності до греко-католицької церк-
ви, тому тих Русинів, що прийшли з
Росії і належать до православної церк-
ви, тяжко, на жаль, вирізнити від Мо-
скалів, а православні батюшки дуже
дбають про те, щоб і Українців робити
Москалями. Хоч як се прикра справа,
однак правдива, тому коли говоримо
про Русинів-Українців, будемо тут роз-
уміти лише тих, що походять з Австрії.Нашу національну відрубність в А-
мериці завдячуємо ми лише тому, що
ми прийшли Русинами з рідного краю.
В Америці ми не то, що не можемо ви-
творити окремої руської народності, але
протівно, ми мусимо докладати вели-
ких зусиль, щоб і надалі бути Русина-
ми. Законні Злучених Держав, море
чужинців, серед яких ми живемо, слабе
національне освідомлення у нас, все те
сприяє, що ми винародовнюємося
шляхом більше. Ті, що тутуроджені, ле-
дві знають щось про рідний край, асвоєю рідною руською мовою стидують
ся навіть говорити. І тому мають повну
смушність ті, що хочуть ратувати А-
мериканську Русь закладанням шкіл.Однак не легко сказати: „закла-
даймо свої школи“. Коли-ж би прийшло
ся дійсно заложити школу, так сейчас
виринуть різні перешкоди, котрих в
короткім часі не мож побороти. Перша
річ: нема ані виробленого пляну тих
шкіл, ані підручників, ані учителів. А
від такого приготування ми мусимо за-
чати. Грошій нам певно не бракує, бо
деякі фонди в нас вже є — от хочби
заложений про йно „Шкільний фонд“
при Р. Н. Союзі, а впрочім досвід з
„Рідною Школою“ в Галичині показує,
що наш нарід уміє з послідного стягну-
ти ся та дати жертву на школу, коли
вона вже існує. Тому, коли і в нас
повстануть школи, то нема найменшо-
го сумніву, що Американська Русь гро-
ші зложить на сю ціль — коли лише
школа буде такою, якої нам тут потріб-
но. Зачнім однак вже тепер сю спра-
ву зріло підготовляти. Тим повинна зай-
матися „Просвітна Рада“, котру вибра-
но на Конвенції. Вона повинна порозу-
міти ся в сій справі з Краєвим Шкіль-
ним Союзом у Львові, бо може ся ін-
ституція зможе прийти в деім з помо-
чю. Поки ми самі не поставимо ясно
справи, поти нема що мріти про за-
кладання шкіл в Америці. Вперед отже
обдумаймо способи; се нехай буде ви-
хідною точкою!Щож отже ми маємо робити тимча-
сом, заки заложимо свої школи? Ро-
зуміємо тут способи, якими належить
плекати народного духа між американ-
ськими Русинами. До тепер ми жили
споминами про рідний край, інтересу-
вали ся життям наших братів, їх долею
і недолею, радували ся їх успіхами, бо-
ліли над кривдами, які вони терплять
і, о скільки ми могли, то підпомагали їх
матеріально, висилаючи жертви на кра-
єві цїли. Сеж і нічого дивного, бо кож-
дий чоловік як і цілий нарід любить
свою вітчизну, яка йому дала життя, хоч-
би та вітчизна була йому не рідною ма-
мою, але мацуюю. Ми ще й тепер жи-
ємо властиво народним життям наших
братів в старім краю, та йдемо слідами
других поневолених народів, котрі з чужини
відродили свою вітчизну. Ірляндці
(Айриші) здобули свободу для Ірлян-
дії лише через Америку. Литовці по-
ставили перший Народний Дім у Вильні
за гроші, що їх зложили литовські
емігранти в Америці. Те саме робимо
і ми Русини, коли стараємо ся помігти
краєвим інституціям.Застановім ся однак, чи ми маємо
інтерес в тім, коли складаємо жертви
на краєві цїли? Сміло можна сказати,
що ми маємо інтерес. Поки ми не ма-
ємо своїх шкіл в Америці, так довго ми
можемо числити на моральну поміч з
краю. Коли би з Галичини не прихо-
дили нові і то більше просвічені люди,
як до тепер, — то ми в Америці дуже
скоро могли би пропасти, бо ми стали
би Англійцями. Тому, поки-що, лише
свѣжий наплив руських емігрантів з
краю може нас уратувати.Коли отже так справа мається, то
ми мусимо всіми силами наш рідний
край підпомагати. Ті долари, які ми ви-
силаємо до краю, се не є страчений
гріш — се лише позичка, яка нам вер-
не ся з лихвою в иншій формі. Тому
Конвенція Р. Н. Союзу зробила справді
патріотичне діло, коли ухвалила \$3000
на „Рідну Школу“. На тім однак не
конче: Видатки „Рідної Школи“ бу-
дуть виносити в сім році 300.000 (три-
ста тисяч!) корон. Їх повинні зложити
всі Русини з цілого свѣта тому, бо в
краєвих школах виховують ся патріот-
и не лише для Галичини, але для Ру-
синів на цілм свѣті. Ми не маємо змо-
ги закладати своїх шкіл ані на Україні
в Росії, ані на Угорщині, хіба виключно
в Галичині. А що Галичина — се
той одиникий край, де плекаєть ся
руське слово, руську науку і культу-
ру — і се підносить наше ім'я і нашу
силу в цілм свѣті — тому ми повинні
прийти з допомогою „Рідній Школі“ в
Галичині, особливо під теперішній час.Нашим читачам звісно, що в Га-
личині ведуть ся саме тепер переговори
в справі виборчої реформи до союму.
Поляки боять ся того, бо тоді до союму
може увійти з 50—60 руських послів,
а тоді вони приневольять Поляків до за-
ложення тільки руських шкіл, кільки їхпотрібно. Поляки се знають і тому вони
хочуть конче довести до того, щоби
руські школи попадали, або, щоби русь-
кий нарід згодив ся на яку небудь ре-
форму. Ми однак мусимо рідних бра-
тів підпомагти в їх борбі, а то склад-
ками на „Рідну Школу“. До тої спра-
ви нехай возьмуть ся тепер всі свѣдо-
мі патріоти в Америці, бо хвиля справ-
ді поважна. Нехай від тепер заговорить
по цілій Америці клич: „На поміч „Рід-
ній Школі“ в Галичині“. Особливо в
хвили, коли прибув до нас як гість де-
легат з Галичини, секретар „Рідної
Школи“ п. С. Демидчук, повинні ми
позавязувати комітети у всіх місцево-
стях і зарядити колекту хочби хата від
хати; зібрані гроші належить відслати
сейчас до Львова на фонд „Рідної Шко-
ли“ (тов. Дністер, кн. вкл. 6800). В
той спосіб ми найліпше пошануємо на-
шого Гостя, коли покажемо ся свѣдо-
мим народом! Однак поміч повинна йти
сейчас, щоб не було за пізно! Тому кли-
чемо ще раз: Підпоможім наших братів
в старім краю в борбі за народну сво-
боду!

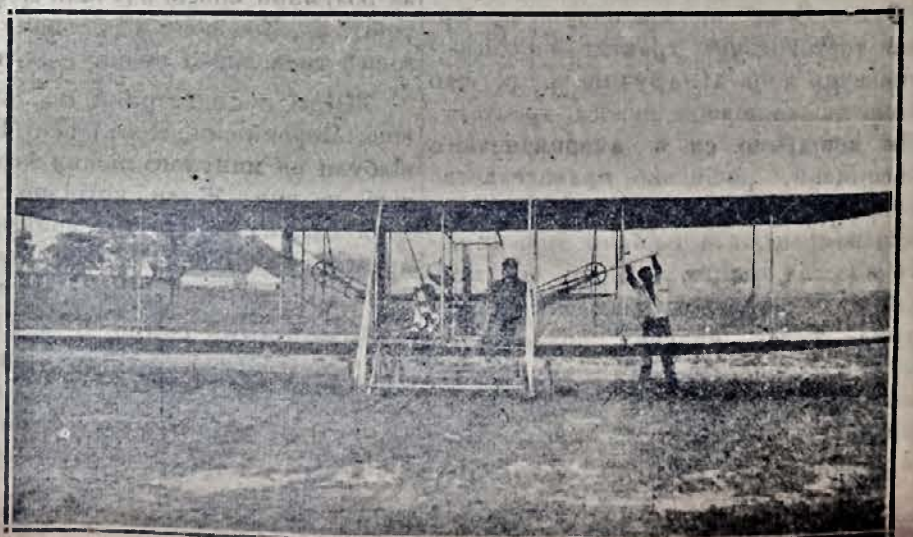
Наш перший руський авіатор.

Тим першам Українцем, що на зем-
ли американській відважив ся пусти-
ти у воздушні простори, є п. Тарас
Вайнер родом з Шельпак, Галичина.
Т. Вайнер, ходив до гімназії у Льво-
ві, а прибув до Америки перед де-
в'ять роками. Перейшов він тут, як
звичайно, усі степені праці, від ро-
бітника в майнах до учителя в Ка-
наді, а в кінці прибув тут до Чикаго
і виучив ся лігати в воздуху. Побачивши
перший раз перед пару рока-
ми, як літають люди в воздуху, по-
становив він і собі стати авіатором
(летуном) (на що згодила ся і його же-
на), а що його заробок не був вели-
кий, то обмежив свої видатки до
мінімум: перестав курити, пити, жив
як найощадніше (пригім помагала
йому його жінка), поки не зложив
округлої тисячки і тогди в протягу
одного року приїхав до Чикаго і
вступив до одної авіаційної школи
(тут його на парусот долларів натя-
гнули), а відтак перейшов до другої,
де в дійсности допняв свого. Пан Т.
Вайнер є не тільки добрим авіатором,
але також добрим Українцем-патріотом.
Помимо того, що Поляки хотіли
його взяти між себе і зробити з него
польського авіатора, — він не подав
ся, а отверто зазначує, що є Русином
і хоче ним до смерті остати.Ідеалом п. Вайнера тепер є купити
собі літаючу машину (літак), а що
на разі сам не має на стільки гроша
(потрібно найменше \$2.000), постарась
знайти таких людей, котріб йому
могли в тім помочі. Пан Вайнер ка-
же, що даючи представлення, то є лі-
таючи перед публікою пр. в таких
місцевостях, де люди сего не бачили,
мігби він сам, або його підприємець,
заробляти добрі гроші. Він каже, що
дотеперішні п'ятки на піквіках мож-
наб легко заступити представленнями
на літаючій машині — тимбільше, що
машиною можна би людей за відпо-
відною оплатою підносити в повітрі
і літати. З того бувби, пр. на церковабо якусь иншу ціль, значний дохід
так для одної як і для другої сторо-
ни.Знаючи запал п. Вайнера до сво-
го фаху, його витривалість і докладне
знання своєї річі, не маємо найменшо-
го сумніву, що він здобуде ся в ко-
роткім часі на свій власний літак і ста-
не поміж визначних летунів американ-
ських.Пан Вайнер запевняє, що літати
зовсім не є небезпечно, а протівно,
если знає ся свою річ, то при належ-
ній обережності нема небезпеки біль-
шої, а хіба така, як при їзді автомо-
білем. Наколи п. Вайнер роздобуде
свій власний літак, то думає заложити
руську авіаційну школу. Він по-
ручає інтелігентним хлопцям ду-
же горячо науку „воздухоплавства“
і отсі авіаційні школи:Chicago, Ill. Lillie School, котра
бере \$300 за виучення літати; Wright
School в Dayton, O. (бере за науку
\$500) і Curtis Hamisport, N. Y. (та-
кож \$500). Треба знати, що всі ті
школи, крім оплати, натягають своїх
учеників за кожне uszkodжене маши-
ни. Є се не дуже великі оплати але
часті.З усього того, що я сказав про п.
Вайнера, видно, що ми Русини не
остаємо по заду инших народів. Тож
нехай буде честь п. Т. Вайнерови за
се, що він перший з американських
Українців переломив забори пересуду
і показав нашій молодіжці, що і сего
поля не належить облогом лишити. —
На авіаторів, як і на шоферів до
автомобілів, нехай іде тільки інтелі-
гентна молодіж і то така, котра
уміє добре по англійськи. — Адреса
п. Т. Вайнера: Taras Wayner, Flying
Field, Cicero, Ill.

Др. В. І. Сіменович.

Від Редакції: З своєю допискою
надіслав нам Др. Сіменович карточку
(репродукцію сеї карточки подаємо
ниже), на якій видно п. Т. Вайнера,
як забирає ся до лету, а крім того
авіаційний журнал „Aero and Hy-
dro“, в котрім знатоки хвалять нашо-
го летуна як найлучшого ученика
школи Lillie.Віча в справах просвітних
і шкільнихпри співучасті делегата українських
товариств з Галичини п. Семена Де-
мидчука відбудуть ся в слідуєчих
місцевостях:

12. жовтня (субота) в Shamokin, Pa.
13. жовтня (неділя) в Shenandoah, Pa.
14. жовтня (понед.) в Mt. Carmel, Pa.
15. жовтня (вівторок) в Sayre, Pa.
16. жовтня (середа) в Elmira, N. Y.
18. жовтня (п'ятн.) в Rochester, N. Y.
20. жовтня (неділя) в Buffalo, N. Y.
24. жовтня (четвер) в Toronto, Ont. Canada.

В инших місцевостях, замешка-
лих Русинами, відбудуть ся віча піз-
нійше, коли п. Демидчук буде верта-
ти з Кадади через Chicago, Pittsburg
і т. д. Їх порядок буде оголошений
в своїм часі. Патріоти з кожної міс-
цевості зволіють заздалегідь пригото-
вити відповідну галю та визначити
докладно час (годину) віча, а також
постарати ся о численну участь на-
ших людей.

Русини на Евхаристійнім конгресі.

Про участь Русинів в Евхаристійнім конгресі, що відбув ся в Відні на днях 11—15 вересня с. р., пише один з учасників до „Діла“ (ч. 213):

Коло 2000 Русинів з Галичини взяло участь в конгресі. Русини замешкали у Відні становили окремий гурт учасників. Між учасниками з Галичини переважали селяни. Було понад 700 селян муштин і коло 300 жінок. Крім сего було до 400 священників, решту становили питомці львівського семинара в числі 60, міщани, студенти і інші.

Найбільша частина була приміщена по школах, а частина мешкала в готелях і приватних компаніях.

У Відні мали Русини окрему секцію. Народи сеї секції відбували ся в руській церкві св. Варвари. Програму їх скорочено і обмежено до відчитання кількох рефератів, щоби дати можливість учасникам з Галичини оглянути особливості Відня. Мимо дощу під проводом провідників оглянули руські учасники музеї, цісарський „бург“ з його скарбами, цісарську гробницю, Schoenbrunn, замітніші церкви і т. в. Кожного дня приступало багато до св. сповіди і причастия, найбільше в суботу і неділю.

До найсвітліших моментів не лишень для руських але всіх учасників конгресу належить зачислити архієрейську Службу Божу в церкві „am Hof“, відправлену в суботу дня 14 вересня Й. Е. митрополитом в сеслуженю обох галицьких Владик і значного числа священників. Співав хор священників і питомців. Кільканадцять тисяч присутніх учасників з різних націй були одушевлені величавістю обряду і співу.

В суботу 14 вересня о 5.30 по полудни прийняв Й. Еміненція кардинал Россум українську депутацію, яка явила ся у него, щоби зложити йому поклін як відпоручникови папи. До депутації належали: Й. Е. митрополит Шептицький і Й. Е. Чехович, єпископ-номінат Будка, митрат Вілецький і Туркевич, радник двора Дольницький; о. Токар, о. Волянський, о. Ковч, пані Содомора, о. д. р. Яремко, студент Будка, селянин Андрій Максимів і Михайло Чайківський з під Львова. В імени депутації промовив Й. Е. митрополит. Кардинал прийняв депутацію дуже сердечно. Зворушений передовсім поклоном учасників селян, які припали йому до ніг, цілуючи його руки і ноги, заявив кардинал на прашанє, що сповістять Й. Святости папі про почуване любови і привязанє до Апост. Престола і католицької церкви. З русофілів ніхто не взяв участі в депутації.

До світлих моментів належить зачислити похід руського селянського гурту учасників в неділю. В часі походу гурт селян в числі до 700 і гурт руських священників в числі до 400 був оваційно витаний Німцями, Французами і іншими учасниками конгресу.

Виборча кампанія.

Ще мабуть ніколи цікавість Американців не була виставлена на таку тяжку пробу, як в сім році, перед вибором президента Злучених Держав. О президентське крісло борються, як відомо, три кандидати: Тафт, Вільсон і Рузвельт. Всі три мають однакові шанси (так бодай здасть ся деяким людям), всі три продукують ся перед виборцями своїми огнистими промовами і всі три впевняють своїх

жав тільки в тій програмі, яку вони, кожний з окрема, заступають.

Найбільше розпинають ся за „спасенєм“ своєї вітчизни два „поступовці“, Рузвельт і Вільсон. Дотеперішній президент Тафт обідає вправді деякі загрожені своїми суперниками позиції, але на прилюдних зборах не виходить звичайно з рівноваги, не горіжить ся, не обіцяє людям „грушок на вербі“, а тільки часами дивуєть ся, що його оба противники в так розмірно короткім часі забули за свої переконання з давніших літ. Тафт є майже певний, що вийде з виборчої борби побідником, а сего певність опирає на заключеню, що американський нарід мав ще за мало часу, щоби забути минушість Рузвельта і Вільсона. Рузвельтові шкодить немало справа нафтового тросту, котрий мав на його вибори в 1904 р. сипнути грубі гроші, а Вільсонови пхають під очи йогож таки „History of the American People“, у якій він прогрішив ся чимало проти тих людей, яких тепер нібито заступає. Що він там наговорив про європейських іммігрантів, се нашим читачам по часті відомо. Тепер винайшли на нещасного автора сеї „Історії американського народу“ нову ключку, а іменно один уступ, в яким Вільсон назвав еманіпацію Муринів актом честиливості Лінкольна..

Ну, на теж воно борба, щоби бороти ся, а хто вийде побідником — се вже залежить від волі тих звичайних рядових, котрі підуть до виборчої урни в день 5. листопада. Що ті вибори пожеруть також мільони доларів, се властиво не належить до річ, бож кожному відомо, що хто смає, той іде!..

До Русинів в Syracuse, N. Y.

Дорогі країни, чесні Русини міста Сиракуз! Вас знає Американська Русь, Вас знає і старий край, наша дорога Вітчизна — знає Вас з Вашого доброго серця, з любови до своєї Руси, з Вашого тихого але горячого патріотизму. Ви не кричали на ціле горло по цілій Америці, що єсте добрими синами і доньками сьвятої нашої поневоленої Руси, але, коли Русь-мама зажадала від американських Русинів помочи, Ви в одну мить скинули 700 кор. (сімсот корон) для бідної Матери, для її шкільних діточок, що стогнуть у польських ярмі духовім. Ви від уст собі відоймили, а полжили свою лепту на сьвятій престолі своєї вітчизни. Коли Ви не пожалували лакового і дорогого гроша, то певно не пожалуєте часу і труда і прийдете на велике віче (meeting) 17. жовтня (october) до галі п. Андрея Варіяна Fayette St., вечером о 9-й годині. На тім вічу розкаже нам п. Демидчук, делегат зі старого краю, як дуже тішили ся там шкільні хлопські діти Вашим дарунком.

КОМІТЕТ.

ДО ВІДОМА

Українцям в Скрантон, Па.

Дня 22. вересня с. р. założено в нашій місцевості читальню. Отоєю дорогою просить ся всіх наших П. Т. Родимців з Скрантон, Па. записуватись в члени сеї читальні і сходити ся на читальняні сходи, що відбувають ся три рази на тиждень (вівторок, четвер і неділя) в галі п. Івана Лозінського при Mt. Vernon Ave., Scranton, Pa. — Гр. Бомба, секр. читальні.

На просьвітнім вічу в Allentown, Pa., 22. вересня с. р., на котрім делегат п. С. Демидчук реферував про „Рідну Школу“, зібрано \$35.50. — о. Нестор Дмитрів, парох

КВАДРАТОВІ МЕТРИ НА УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

Братство св. Володимира Вел. в Реймі, Па. закупило 5 метрів. (Квоту \$5.00 надіслав п. Й. Ялечко). За сеї гроші вислано Хв. Братству посвідки ч. 12057—12061.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА“ В ГАЛИЧИНІ.

Пп. Захар Курочка і Олекса Олійник, члени Тов. „Запорожська Січ“ в Авбурн, Н. Й., від Р. Н. С. 283, зібрали отсі жертви: Тов. „Зап. Січ“ в Обурн, Н. Й. \$3.65; З. Курочка \$1.50; по 1 дол.: І. Тиханич і В. Личаківський; І. Мируцький 75 цнт.; по 50 цнт.: І. Король, І. Мазур, І. Гомонецький, І. Савран, І. Слипка, Н. Оришин, С. Маленький, О. Олійник, К. Вінгловська, Влянук, В. Копчак, Г. Смолик, В. Халак-тич, Д. Намісник, П. Шевчук, С. Жилич, А. Коваль, Василік, М. Гловацький, М. Луців, А. Колодій, Ф. Ворожбит, П. Юськів, З. Пилипчак, М. Савчак, С. Журанський, П. Цовка, М. Полянський, Т. Дичко, С. Мельник, П. Воробець і М. Дорожовський; О. Миричка 30 цнт.; по 25 цнт.: А. Сивак, І. Юрдика, О. Баран, В. Чорний, П. Зобків, Т. Шкапляк, В. Нусь, Олексій, Демчук, А. Солянська, Т. Гловацька, Н. Савран, Д. Полянський, І. Намісник, І. Тарбай, І. Король, А. Солянська, А. Вінгловська, В. Степко, М. Руда, А. Хомуляк, А. Бранічка, К. Микиш, С. Канжевська, Д. Тиханич, І. Смолик, І. Копчак, І. Юрчак, І. Лея, С. Ворожбит, І. Караїн, І. Цікевич, І. Вовчак, А. Полянський, Ю. Проців, А. Оришин, Ю. Смолик, М. Хрибий, А. Мокриска, І. Ворожбит, Г. Грубий, К. Пиндус, А. Скира, І. Дорожовський, В. Смолик, Міронська, Ф. Мерушко, Ю. Горбаль, Ю. Побіжайко, Н. Олійник, І. Дашівський, І. Намісник, І. Зазуля, В. Пиріг, Денега і П. Іваніцький; по 20 цнт.: В. Саварин і К. Базяк; по 15 цнт.: П. Пашняк, Г. Багаш, Д. Рипчак і А. Патренко; по 10 цнт.: І. Рибчак і М. Малиса; С. Гуль 5 цнт. — Разом \$40.00

Оголошено в ч. 40-ім „Свободи“ \$84.05

Загальна квота \$124.05

AMBRIDGE, PA.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

на дохід руської гр. кат. церкви

відбуде ся в Ambridge, Pa.

12. октября 1912

в РУСЬКІЙ ГАЛІ BRYDEN ROAD

МУЗИКА ЦИГАНСЬКА.

Початок о 4 годині.

Повідомлене.

В суботу, дня 12-го жовтня (октобра) 1912 р.

відбуде ся :::::

в салі Mercantile Hall, 849 N. Franklin Str., Philadelphia, Pa.

КОНЦЕРТ І БАЛЬ

малоруської капелі з Росії відомого діригента Сергієва.

На концерті співати ся будуть найкрасші українські пісні в супроводі віденської оркестри. На той концерт запрошують ся всіх Русинів Українців, бо на нім можна буде почувти свої рідні, українські співви, виконані гармонійно і бездоганно своєю малоруською капелею. Просимо о ласкаву участь.

Початок о годині 7-йй вечер.

З поважанєм

С. СЕРГІЄВ.

ПОЗІР!

Аматорський Кружок в Форд Сіті, Па. відіграє

в суботу, 19. жовтня (октобра) с. р. в Словенській Галі при 6-й улиці, Ford City, Pa.

гарну українську оперу І. Котляревського п. а.

НАТАЛКА ПОЛТАВКА.

Особи:

Наталка, укр. діва - Анна Бек
Терпилька, її мати - Кат. Чепановська
Петро, любовник Наталки - Анд. Біблій
Микола, свояк Терпильки - М. Зомак
Тетеряковський, позивний, жонх
Наталки - М. Дунець
Макогоненко, сілський виборний - М. Зелений

Початок о год. 7-йй вечер.

По представленю відбуде ся

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ,

на котрім будуть свіжі перекуси і добрі напої. О всякі вигоди для шан. Гостий постарасть ся уже задалегідь парафіяльний Комітет.

РОДИМЦІ! Прибудьте численно на наше представленє, бо воно є дуже гарне і поучає. Виставляєт ся його перший раз в нашій місцевості. Аматори дібрані і добре вишколені. Красні співви і знаменита оркестра. Весь дохід призначений на місцеву руську сьвятинку. Хто прибуде, не пожалує свого труда, бо добре забавить ся і розвеселить ся. Приходіть усі в близших і дальших плейзів!

КОМІТЕТ.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

Заходом Товариства „Українські Козаки“

в Врукліні відіграєт по раз І-йй в Америці

в суботу 12 жовтня (октобра) с. р.

в Lithuanian Hall 101-103 Grand St., Brooklyn, N. Y.

ТЕАТРАЛЬНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ

„А МЕРИКАНЕЦЬ“

веселий образ з життя народу зі співави в 3-х діях.

Написав Мотислав Рус.

Режисер: С. Бенико. Оркестра: П. Г. Смолинського

Початок точно о год. 7.30 вечером.

Ціни місць: Крісла I-рядні 75 цт.; II-рядні 50 цт.;

III-рядні 35 цт.; IV-рядні 25 цт.

По представленю Баль.

Увага: Нью-Йорчанам брати фєру на Houston Street, а відтак один блок до гори під висше наведену адресу.

ПОТРІБНО ХЛОПЦЯ

до гросерні і бучерні

16 18 літнього і сильного.

Мусить уміти добре писати, рахувати і трохи по англійськи говорити і бути Русином. Голоситись письменно або устно до:

K. KIRCZOW,

68 GREENE ST., JERSEY CITY, N. J.

ПОЗІР! Купуємо вартєні гроші (монети) і платимо за них значно високі суми: від 25 цт. до \$500.00. Не випускайте гроша з рук, доки не переконаєт ся, яку той гріш має вартість. Такі вартісні монети мож розпізнати тільки по фабричній знаку, так званім „mint mark“. Платимо за цент з 1856 р. \$5.00—\$15.00; за цент з 1877 р. 25 цт. до \$2.50; за цент з 1908 р. 25 цт.; за 10 центівку (dime) з 1894 \$15.00—\$100.00; за quarter (чверть долара) з 1853 р. \$5.00—\$25.00; за 50 центів (пів долара) з 1853 р. \$15.00—\$100.00; за срібний долар з 1895 і 1904 \$5.00—\$25.00. Богате інших монет, за котрі платимо о много більші суми, находять ся в нашім ілюстрованім каталогу монет (Rare Coins) і марок (Stamps). Сей каталог вишлемо кождому за 1 дол. Залучаючи 2 центову марку на відповідь, пишіть до нас на адресу: AUBURN COIN & STAMP CO., BOX 583, AUBURN, N. Y.

D238 Родимці!

ТУТ найліпше виладате старонравні справи процесові, спадкові, військові, контракти купна і продажні. В усіх випадках входячих в обсяг мого діланя, удавайте ся сейчас до мене. Мій офіс находить ся в льокалі Старонравного генерального бюро інформаційного в Нью Йорку і відчинений від години 9-ої рано до 9-ої вечером.

М. Ночваньський,

державний публічний нотар.

409 E. 5th Str., New York City.

регульований — можете дєлати лише за \$2.00 з пересилкою. Не викидайте грошей в болото, не купуйте дорогих годинників. Сей годинник є такий, який Ви власне хочете купити. Вашу адресу і \$2.00, а ми Вам відвотимою поштою вишлемо сей гарантований годинник.

PROGRESS IMPORTING CO.,
348 E. 15 St., Dept. B.
NEW YORK CITY.

**Гарантований
Годинник**

Правдивий годинник, накручуваний ушко, виглядає як золотий, показує докладно не тільки години але й секунди. Гарантований, добре вивартований, добре вивартований, добре вивартований.

Русини чи Американці?

„Русини чи Американці?“ — Таке питання повинні задати собі Русини-Українці, живучі на землі Вашингтона, застановити ся над ним добре, і після відповіді на него, вести свою політику.

Що се за питання: „Русини чи Американці?“ Се значить: Чи Русини живучі в Америці, котрі не мають наміру вертати ся до рідного краю, зістануть завжди Русинами в Америці, чи з часом з'американізують ся?

На се питання можливі дві відповіді. Если ми оставимо ся тут на завжди, і задержимось в своїй національній свідомості, тоді ми повинні мати на увазі наші льокальні потреби, як: школи, народні доми, торгівлю, промисл, взагалі свої питомі організації; колиж однаке придемо до заключення, що всяке протиділанє американізованю наших імігрантів буде лиш стратою енергії, і нічо не запобіжить сему, щоби вже в другім або третім поколіню нас в Америці не стало, (взявши ще під увагу можливе замкненє іміграції) — так тоді розумніше булоб з нашої сторони, всяку народню працю складати в офіру рідному краю.

Ми не повинні піддати ся американізованю!

Наша народня амбіція, свідомість нашої великості, наша історія і наша література — не дозволять нам виречи ся своїх народних ідеалів і змагань! Наколи ми пригадаємо собі напади на наш край монгольських, половецьких, татарських та турецьких орд; наколи ми уявимо собі п'ятирічну боротьбу з нахабною польонізацією, і двовікову боротьбу з хитрою москалізацією; наколи візьмемо під увагу любов нашого народу до всього, що своє, рідне: до своїх релігійних обрядів, до своїх відвічних звичаїв, до своєї пісні, — тоді наше серце крапне ся з жалю, еслиб ми віддали сей великий гурт нашого народу, проживаючого в Америці, на поталу американізації. Єще візьмем під увагу і се, що тут маємо вільність особисту, вільність преси, вільність слова, закон боронячий власність індивідуальну — то чомуж ми маємо виречи ся своєї нації і стати Американцями?

Сумна конечність...

Тепер візьмем під увагу сю річ так, як вона в дійсності представляє ся. Наш імігрант, прибувши до Америки, в першій хвили стараєсь пізнати хоть трохи англійський язык, і зараз робить ся з Михайла „Майк“, з Івана „Джан“ і т. д. А чому він так робить? — бо йому важко дістати працю, если він зове ся „Іван Ковалів“, а за се дістане роботу скорше, коли назве ся „Джан Сміт“. Діти тутешних родичів-імігрантів говорять тільки по англійськи, хотияй їх батьки сеї мови не знають.

Пипучий сї рядки знає околє 50 молодих людей, роджених в Америці, з котрих тільки одна особа може добре говорити, читати і писати по нашому, а решта всьо на пів з'американізоване; значить ся, вже в першій поколіню зістало ся лишє 2% свідомих членів нашого народу. На підставі того можна сказати, що в третім поколіню, хотияй би навіть іміграція не була заперта, перших Русинів-імігрантів не стане, а на їх місці будуть тільки Американці, живучі духом і звичаями американськими.

„Добре! — скаже дехто — але се спричинили трудні обставини наших перших імігрантів; їх не було так багато, як тепер: вони не мали своїх рідних шкіл, своїх так сильних організацій як тепер, ну і мусіли піддати ся з'американізованю, а коли ми з'організуємо порядну школу, тоді вже певно захистимо себе від американізації.“

Дуже красно, але в першій мірі, чи можемо ми мріяти колинебудь про се, щоб ривалізувати урядженем своєї рідної школи зі школою публічною, американською? Чи можемо ми дати в своїй школі нашому ученикови то всьо, що дає школа удержувана правительством?... „Ні! — скаже не один — нехай наші діти учать ся в публічних школах всяких потрібних їм до життя предметів, а в своїй школі лишє своєї рідної мови.“ І так можливо, і так переважно темер практикує ся, але се так, лишє в галицькій народній школі учились діти языка німецького надобовязково, і так тим языком будуть володіти,

а вже про народні почування, то нема що й говорити, позаяк дитина, вихована в американській шовіністичній школі, де вона що дня цілує американський прапор та сьпіває з запалом „My country“. — ніколи не буде в силі відчувати, хто то є її рідний нарід. Тут треба ще взяти під увагу обставини, в яких працює батько сеї дитини, той батько, котрого переважно ніч виганяє до праці і ніч приганяє з праці, і котрий здебільшого сам не знає, хто він є і чого він повинен бажати, а тільки його народність держить ся в него разом з його мовою, з його вірою та з його споминами про свій рідний край. Коли над тим всім подумавмо, то мусимо признати, що дитина, вихована в американській школі, буде вже тільки „трохи Русин“, а в третім поколіню — чистісінський „Yankee.“

В такім случаю нас може захистити від американізації лишє правдива руська школа, уладжена на стрій американських шкіл публічних. При закладуваню таких руських шкіл насувають ся великі труднощі, не кажу вже матеріяльні, але педагогічні. В першій мірі мусілоб ся постарати о цілий ряд підручників для тутешньої школи, з приношенем до тутешних обставин та правил. Нашій дитині тяжко учить ся з нашого краєвого „букваря“, бо вона не знає, що се таке наше село, не може собі уявити, що се таке наша „стріха“, і богато інших подробиць, котрі лишє спляють працю та закручують голову дитині з тутешніми поняттями, а що вже до старших учеників, то їм цілком не треба було учить ся історії „Дому Габсбургів“, „Боже буди покровитель“, „Історії Польщі“ і много, много інших предметів, яких учать в Галичині, а натомисть мусілоб ся пристосувати науку до тутешних понять, вимогів і звичаїв. Одним словом: праця дуже велика і тяжка, а який хосен? Хосен такий, що американізації нашого народу і так не відверне ся, а хйба тільки відтягне ся на кількадесят літ пізнійше; консеквентно, ціла наша енергія і всьой матеріял підуть марно!... Колиб однак усею ту працю, а головню гроші, жертвувало ся рідному краю, де до того всього є відповідна підстава, то там воно принесло би бажану користь.

Ми візьмем під увагу народи, котрі стоять о много висше від нас, прим. Голандців, Ірландців, Французів та Німців, з котрих вербувалась перша іміграція до Нової Англії — де вони суть? Суть лишє записки, що з відтам були перші імігранти, а з тих власне імігрантів витворив ся з часом великий та могучий нарід, нація американська, хоть з англійським языком. А візьмем за примір Жидів. Той нещасний нарід, вигнаний перед віками із свого рідного краю, мордований тисячами за свою релігію і за свою націю підчас інквізиції іспанської, підчас повстань козацьких на Україні, а в послідних часах в варварській Росії; той нарід, котрий через тисячу літ скитав ся поміж чужі, часто й ворожі собі нації і підчас того не загубив своєї національної відрубності — тут сей нарід американізує ся наче на замовленє... Жид, приїзжаючи до Америки, в першій хвили обтинає самоохотно ті самі пейси, через котрі втікав з Росії, скидає добровільно свій довгий халат, а за рік після того він вже кличе гордо: „Ех бин американ!“ В другім поколіню жид вже стає ся чистим американцем; він забуває свої звичаї і обичаї, свій язык а про релігію мало що дбає. Чому? Бо до сего кроку приневолюють його обставини і інтереси життя.

Отже дитинством булоб з нашої сторони говорити, що ми будемо завжди Русинами-Українцями в Америці. Се неможливість, і для того мусимо собі сказати правду, що за літ пригустім 50, нас в Америці не буде! (Взявши єще під увагу антагонізм Американців до „форенерів“, і можливе замкненє іміграції).

Для того розумно булоб, щоб з всякими патріотичними кличами звертати ся тільки до рідного краю, і кожний гріш призначений на патріотичну ціль, слати тільки там, де він принесе правдиву користь. Правда, мені може дехто закинути: „Де єсть запевненє що там в краю всяка народня праця принесе добрий хосен? Если вигинули такі великі народи як Фенікійці, Вавилонці, Римляни і инші, чому і нас така судьба не може спіткати?“ Якаб не була наша бу-

дучність, а все таки кажу, що там, де ми маємо свою рідну землю, зрошену кровю наших пращів; де кувалась віками наша історія; де ми живемо своїм рідним житєм, а не фікційним, як в Америці, — там наше найпевніше пристановище і туди ми повинні звернути всі наші гадки і всю нашу народню роботу.

А може я задивляюсь на сю річ трохи односторонно, так добре булоб, щоби дехто з читачів заняв голос в тій справі та висказав свою власну гадку.

Володимир Малієвич.

Наріканя на вітер, що віє.

Так звана „робітничо-поступова“ преса виступає в рада-годи з такими скаргами:

„Если у деякій місцевості, замешкалій Русинами, трафить ся кілька свідоміших одиниць, котрі хотілиб щось доброго зробити і в тій цілі основують товариства та читальні, то сейчас з'являють ся св'ященники і старають ся шкодити в кождім зачатім ділі. Нарід усуваєть ся від товариств та читальень, основаних св'ятськими людьми, в обаві перед св'ященниками, а і самі проводирі, упережені до св'ященників, опускають руки і лишают розпочату роботу. Лучають ся вправді одиниці, котрі посв'ячують свої сили, аби двигнути невіжих з темноти, але таких одиниць замало і їх вплив за слабкий, а не маючи ні звідки попертя, гинуть неначе в морю крапля води.“

Наріканя сї суть невмістні.

Факт, що св'ященники роблять конкуренцію проводирам св'ятським в ширеню просвіти, і що побіда вістає по стороні св'ященників, доказує лишє те, що побіджені не досерли єще до верховодства над народом.

Америка, се край конкуренцій; на кождім поли, у кождім крузі діланя, бачимо борбу о першенство. Нічого проте дивуватись, що і на поли просвітнім ся борба істнує.

У відносинах промислово-торговельних, если купець купцеві зачне робити конкуренцію, то оба конкуренти не опускають рук і не знеохочують ся, але в переконаню, що кождий має вільний круг діланя, посв'ячують ся з великим накладом праці даній справі, а побідником виходить той, котрий, закасавши рукави, бересь з більшим запалом до своєї задачі і стараєть ся даний товар улпшити і випродуковати в найбільшу користь єсупільности.

У ширеню просвіти можна приновити сю саму методу.

Наколи св'ятський чоловік береть ся до основування товариств, читальень і взагалі хоче робити просвітню роботу поміжи нашою єсупільністю, то мусить передовсім уміти то робити, як рівнож розуміти, що таке саме право до подібної діяльності має кождий св'ященик і заборонити йому сего ніхто не може.

Діяльність св'ященника на поли просвітньо-народнім не перешкаджає в роботі на тім самім поли людям св'ятським. Чи св'ященик чи св'ятський чоловік, если візьмесь до научаня неграмотних письма, то вислід буде однаковий, значить: неграмотного навчить читати. Конкуренційна борба, ведена з ненавистю і злобою о монополі над першенством, кому належить ширити просвіту: св'ященникам чи людям св'ятським, не доведе до нічого, бо ненавистю, о скільки малисьмо змогу перековатись, нічого доброго ще не зробило ся.

Нам треба боротись, не вважаючи одні на других, вишим оруж'ям, а се самопожертвованем даній справі і незнеохочуванєм до раз розпочатого ді-

ла. Ухилюванє від просвітньої роботи лишє через те, що і св'ященники беруть ся до того самого діла, єсть найліпшим доказом слабості проводирів, що брак їм енергії і кваліфікацій до того, що ся підняли перепроводити.

Чоловік з малими відомостями знає, котрого спосіб думаня єсть лишє до певних точок ограничений, хоче, щоби його всі слухали і всі йому повинували ся. Коли такого чоловіка стріне заслужена критика, тоді він кидаєсь мов бішений, і виливає свою злість, на когоб не попало, замість застановити ся та поправити зроблені ним свідомо або несвідомо ошибки.

Не св'ященники і їх діяльність стоїть нам на перешкоді, але наша байдужність і зражуваня вразі неповодженя в начатому нами ділі. Тому отже не тратьмо часу на непотрібні наріканя і мнїмі перепони зі сторони св'ященників, але закасавши рукави робім своє, а св'ященники своє; по якімсь часі придемо до одної спільної мети. Для всіх нас роботи на ниві просвітньо-народній доволі!

Замість скарг та нарікань працюймо щиро, не оглядаючись на других, а кожда чесна просвітньо-народна робота видасть добрі і здорові овочі в користь нашого поневоленого українського народу.

Ю. Павчак.

ПОЗІР!

ПОЗІР!

Перше свого року велике представленє уладжує

Аматорський Кружок на Іст Бофало:

АМЕРИКАНЕЦЬ

веселий образ з життя народа зі сьпівами в трьох діях.

ГАЛЯ: William & Emslie Sts., East Buffalo. (William стріткара стає коло самої галі).

ДЕНЬ представленя: Субота, дня 12 жовтня 1912.

Початок о год. 7.30 вечером.

Перворядні крісла: 35 цнт., другорядні: 25 центів.

По представленю

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ.

Весь дохід призначений на руську Церков св. о. Николая на Іст Бофало.

Комітет сердечно запрошує всіх Русинів і Русинок з міста і околиці.

Для музикальних людей

великий вибір нот.

	1. На фортеп'яні.	центів.
Вербицький: Ще не умерла Україна, гимн.....		50
Лопатинський: Не жаруй, мазурка.....		55
— Повірі гальон.....		50
Нажанковський: Вітрогони, коломийський.....		30
Січаківський: Пісня без слів.....		30
— Ой у полі три керничаньки.....		50
Фіцелович: З під Рокети, думка і коломийка.....		50
Ярославенко: Марш с колів.....		25
— Ми гайдамаки і Ви хотілиб спляти.....		50
— Народний марш.....		50
	2. На скрипку.	
Бенковський: Козаченьку, куди йдеш.....		55
	3. Сольові пісні.	
Січаківський: Альбом пісень (на 1 голос и супр. фортеп.). Збіст: У гаю, гаю. Кілько дум ту переснилося. Як почуєш вночі. Не сьпівай мені сеї пісні. Фінале. Дума про Начая. І в долоті їй дорогий. У мене був коханий край. І в слів моїх І не пийай мене. Бабине літо. Мені байдуже. (Текст українс. і польський)		\$3.00
Січаківський: Не сьпівайте мені сеї пісні (суправ)		30
	4. Мішані хори.	
Вербицький: Завіщав Т. Шевченка, басове соль. в супроводі двох хорів і фортеп'яну.....		55
Кашаківський: Не плакати нам, гимн (хор мішаний і мужеський).....		30
Колесні: Вулиця.....		50
Січаківський: Не порай (хор мішаний і мужеський).....		30
— Пісня моя.....		20
	5. Мужеські хори.	
Ярославенко: Марш соколів, партитура і голоси.....		40
Не-йр.....		40
Ми гайдамаки.....		40
Не порай.....		20
Ви хотілиб спляти.....		40
Стяг.....		40
Фінале.....		55
Січаківський гимн.....		55
Три квартети: 1. Моя мати ворожбита. 2. Як ніч м'я покрив. 3. Князь реузе.....		30
Д. Бейлі: У потрітку, Як бачи надалі і Три шляхи.....		30
Нажанковський: Удаль.....		10

Замовляти і гроші посилайте на адресу:

RUTHENIAN BOOK STORE,

439 NORTH 6th AVE., SCRANTON, PA.

ПОЗІР!

РОДИМЦІ!

ПОЗІР!

Заходом Бр. сьв. Андрея Перв. в Нью Йорку, від. Р. Н. С. 66
відограє сяв суботу, дня 12-го жовтня (October) 1912 р.
в Чесній Соколовні (Sokol Hall)

525 East 72nd Street, New York, N. Y.

Театральне представлення

„МУЖИКИ АРИСТОКРАТИ“дуже поучаючий образок з життя народу в Галичині, в 2-ох діях
а в 3-ох відслонах зі сьпівами.

ОСОБИ:

Панько Когут, селянин — п. С. Корінь
Катерина, його жена — п. на З. Дичко
Стефанко } їх діти — п. П. Вільховий
Мартин } — п. К. Верескля
Маруся, їх вихованка — п. на М. ПирткоАндрійка, комірниця — п. на П. Ференц
Осиф, халушник — п. М. Пиртко
Тимофей, фельдшер — п. І. Лазорчик
Мошко, арендар — п. П. Зятин
Шмуль, жидок — п. І. Бішак
Жковир — С. Верескля.

Діє ся в хаті Панька (халушника) в часі знесення панщини.

Режисер п. І. БУІЕРА.

Музика п. П. ГУМЕНЮКА.

Початок точно о 8-ій годині вечером.

По представленню великий БАЛЬ!

ВСТУП: Крісла I-рядні 75 цт., II-рядні 50 цт., III-рядні 35 цт.,
галерія 35 цт.; місця стоячі 25 центів.Впов. Родимці! Кождий з Вас цікавий знати, як діяло ся за часів наших ді-
дів і прадідів як була панщина. Отже просить ся всіх Впов. Русинів і Русинок з
Нью Йорку і околиці прибути на се представлення а буде кождий вдоволеній.

За добру забаву ручить

КОМІТЕТ.

КНИЖКИкотрі можна дістати в друкарні
„Свободи“:

	цт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з жи- тя народу	15
Бери та читай	30
Борба клас і чому робітники орга- нізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітей	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірата	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до свідомости	10
Емігрант	15
Журавлі	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Русі	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадалий народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землі	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релігійні вірованя	20
Русько-англійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітничка драма Товариска ворожка	15
Хто з чого жие	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на землі, з 20 образ. Як мужик ходив до царя правди шукати	50
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужбні
та релігійні.

Звичайна оправа.

Зборник	1.90
Зборничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами ..	84
Дорога	52

Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицький	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно- церков. пісень під ноти ч. І. ..	25
Ангельський хор, часть П.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими букв.	1.80

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерті	3
Помічник за померлих	10
Папір листовий з вінетами, оден ..	2

Замовлення належить вислати на
адресу:**SVOBODA,**

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

**Я ЛІЧУ ЛЮДИЙ АБИ БУЛИ ВИ-
ЛІЧЕНІ.**Моя довголітня практика і знанє
на Ваші услуги. Всі тайні недуги:
утрата животиности, занежанє про-
ви, розширенє, стисненє, утрата
крови, висушенє, пропуклина, ге-
моройди, слабости нирок і міхура.
Лічу тревало, по уміркованій ціні.Порада даром. Прийдіть і оглянь-
те анатомічний музей та зобачте
чоловіка в здоровлю і хоробі.
Вступ вільний. Затамте, що я лі-
чу людей аби були вилічені в да-
леко коротшім часі як хтонебудь
інший.**Dr. WARD,**

417 6th Ave., NEW YORK, N. Y.

(Близько 25-ї ули).

Години: від 9. до 8., в неділі від 10 до 2.

ПО ПРИЧИНІ СМЕРТИмужа мушу спродати гарну, 300 акро-
ву фарму майже за безцінь. Дім но-
вий на два поверхи та всі будинки,
9 штук худоби, кури та всякі маши-
ни і рільнічі приряди. Тільки 4.200.
Вилата після умови. Голосити ся до
власительки:

Йосифа Пойда,

R. F. D. No. 3. Box 62.

Colchester, Conn.

ОРХЕСТРА! БАНДА! МУЗИКА!

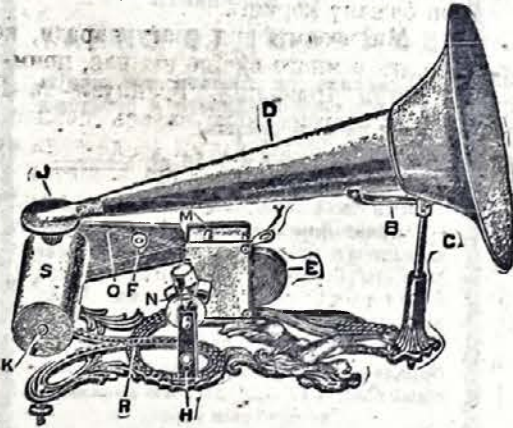

ОРХЕСТРА! БАНДА! МУЗИКА!

ХТО ПОТРЕБУЄ МУЗИКИ?Достарчаю перворядної музики на пред-
ставлення, концерти, вечери, балі, пікніки
і весіля, як також банди на всякі публич-
ні виступи при всяких парадах. — Ручу
за перворядну оркестру чи то банду, як
також дуже приступні ціни. Адреса:**PAUL KELECHAWA**83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.
ТЕЛЕФОН: 498 J. C.**Михайло Угорчак, NEW YORK CITY
500 E. 11th St.
РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР,**упожицає різні українські і инші костюми
на представлення і характеризує по низьких
цінах. Замовлення приймає що найменше на
8 днів перед представленням.**РУСЬКИЙ ЛІКАР****Доктор СЕМЕН ШУЛЬЦ**

39 E. 7th STR. (межи 2-ою а 3-ою евною) NEW YORK, N. Y.

ЛІЧИТЬ ВСЯКІ СЛАБОСТИ ЖІНОЧІ, МУЖЕСЬКІ І ДІТОЧІ.

Найновіші апарати електричні. Пересвітлюване і ліченє
лучами Roentgena.Години ординаційні: від 8-ої до 9-ої рано, від 2-ої до 3-ої по по-
лудні і від 6.30 до 8-ої вечером.**Надзвичайна спосібність!****Дармо!**Купити у нас за \$6.00
найліпшого тютюну до
папіросів і виберіть собі
презент з слюдяних предметів: 1. Найновіший
імітований фонограф з великою нікельованою
трубою і рекордами, який грає гарно й вправно
усяку музику і пісні. Кождий може мати в своїй
мешканні концерт. 2. Красна гармонія з сляної
лімекської фабрики з нотами і акордами. 3. Гар-
ний столовий, нікельований годинник з музикою,
що грає за кождим разом 10 минут. 4. Грубо воло-
чений дамський або мужеський знігарок. 5. Сто-
ловий сервіс в краснім пуделку: 6 полизів, 6 ви-
лок 6 великих і 6 малих ложок, 1 ніж до масла
і 1 ложка-ка до цукру. — За наш презент хочемо,
аби Ви поручили нашу фірму Вашим знайомих.
Пришліть нам на задаток 50 центів марками, а ми
виплемо Вам 40 пуделок тютюну 4-ох родів за \$6.00
і вибраний Вами презент. Решту \$5.50 заплатите по
вибранню товару. Кому сей товар не подобає ся,
може його не прийняти. — З Канади і инших країв
просить ся приплатити 6.00 доларів відразу.
English Asiatic Tobacco Co., Dept. L.,
115 E. 7th St., New York City.**BULL DURHAM — ПЕР-
ВОРЯДНИЙ ТЮТЮН.**Улюблений гатунок че-
рез 52 літ.52 літ заслуженої сла-
ви — се найліпша реко-
мендація тютюну „BULL
DURHAM“. Про його я-
кість свідчать і та об-
ставина, що попит за ним
стоить завжди на першій
місці поміж усіми инши-
ми родами всьляких тют-
юнів. В однім тільки на-
вувшій році розійшло ся
„BULL DURHAM“ тют-
юну 352 мільйонів мішоч-
ків.„BULL DURHAM“ на-
даєть ся так добре до фа-
йок як і на папіроси. Про-
даєть ся в муслюнових мі-
шочках по 5 центів за
штуку; з одного такого
мішочка буде найменше
40 папіросів. За таку ма-
лу ціну дістаєте найліп-
ший, найчистіший тют-
юн, котрий своєю якіс-
тю перевищає всі инші
гатунки. Переконайте ся
самі і скажіть, чи знай-
дете який инший тютюн,
котрий смакував би Вам
більше ніж сей славний
„BULL DURHAM“.**Правдивий****“BULL” DURHAM**ЕСТЬ ЗАГАЛЬНО УЖИВАНІЙ ТЮ-
ТЮНОМ ДО ЛЮЛЬКИ І НА ЦИГАРЕ-
ТИ. МОЖЕТЕ СРКУТИТИ СОРОК ЦИ-
ГАРЕТОК З ТЮТЮНУ, НАХОДЯЧОГО
СЯ В ОДНІМ 5-ЦЕНТОВІМ ПОЛОТ-
НЯНІМ МІШОЧКУ. „БУЛ ДОРГЕМ“
ТЮТЮН ДО КУРЕННЯ В ПО-
ЛОТНЯНІМ МІШОЧКУ МОЖ-
НА ДІСТАТИ УСЮДИ ЗА
5 ЦЕНТІВ.

D239

Пачка цигаретових
паперців дає ся
даром.BLACKWELL'S DURHAM TOBACCO CO.
STOCK OWNED BY
THE AMERICAN TOBACCO COMPANY

ГРАМОФОНІ.

ПРАВДИВІ РУСЬКІ, ПОЛЬСЬКІ
І ЧЕСЬКІ РЕКОРДИ ПО НАЙ-
ДЕШЕВШИХ ЦІНАХ ЗА ГО-
ТІВКУ І НА КРЕДИТ.

Каталог висилаєть ся кож-
дому даром.

International Phonograph Co.,
196 E. Houston Street, Dept. 2.,
NEW YORK, N. Y.

Петро Ярема

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

виписує нер-
чі на весілля, хре-
стинні поминаль-
ні записи.
115 Ave. A.,
NEW YORK, N. Y.
Телефон:
Orchard 2568.

Шіфкарти до краю
і зі старого краю

Тільки у нас можете дістати найдешевші
шіфкарти на експресових і поштових кораблях
до Гамбурга, Бремена, Антверпу, Роттердама, Ліба-
ви і Ліверпуля. Услуга знаменита, тарч обиль-
ний, подаваний чотири рази денно при накри-
тих столах. Окремі фамілійні пакети для родин.
Як хочете їхати до краю або спровадити когось
сюди до себе, то пишіть на нашу адресу або
приїжджайте на дню в Нью Йорку і зателефону-
йте до нас „493 Orchard“, а ми вишлемо по вас
сейчас свого урядника. Ніхт у нас безплатний
аж до від'їзду корабля. Висилаємо гроші до всіх
частот світа. За 10 днів гроші сьуть доручені
і кожний дістане рецесіс в власної пошти.
Міняємо гроші на корони, рублі і марки. Голо-
сється ся на адресу:

Klarer's Passage Company,
86 Ave. A., New York City.

Іш, з 17 камінями
железничий годинник
для мушкет

і жінок, накручує ся без
ключика, поволучується, з
гваранцією на 20 літ, по-
дає куверти красю вирі-
зані. Ходить безупинно то-
чно на спеціально зробленій
для людей, котрі роблять
при жєлєзницях, і гварантує
ся на 20 літ. Неввичайна нагода. — Ми ви-
шлемо сей годинник на кождо адресу за послі-
платою (C. O. D.) \$5.75 і за зворот пересилки,
а тим привілейом, що кождий може його огля-
нути, і асли єму не подобає ся — то тоді не по-
требує платити ані одного цента. За такий го-
динник у вишого купця треба заплатити 35 дол.
Дуже гарний 14 кар. золотом поволучений лань-
душок з дармовисом — додає ся даром до кож-
дого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

R. J. Glick Агент аскура-

ційний від огни.
Офіс знаходить ся в WILLIAM McCONNEL
BUILDING
(15-30)
SHAMOKIN, PA.

ПОЗІР І ПОЗІР І

уєі ті, що змінюють свої адреси.
Експедиція нашої часописи про-
сить усіх тих Вп. Родимців, читачів
нашої часописи, які змінюють місце
свого побуту чи помешкання, повідом-
лювати про се адміністрацію „Свобод-
и“ після поданого понизше вірця:

Член відділу Р. Н. Союзу ч.

Ім'я і навіски мов звучить

Моя стара адреса звучить

Врашу посилати „Свободу“ на нову адресу, яка зву-
чить

SVOBODA

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

МИ ПЛАТИМО \$8.00 АБО \$20.00
ТИЖНЕВОТ ПЛАТНІ.

Потребуємо ще кількох людей в ріж-
них місцевостях на агентів до продава-
ня ріжнородних золотих, срібних, нікле-
вих годинок і ланцюжків для робітників
на місячні сплати по \$1.00 або \$2.00.
Потребуємо також кількох людей на по-
дорожніх агентів, щоби їздили з міста
до міста. Практика не потрібна. Чесні і
тверезі люди потребують лиш до нас від-
нести. Подайте нам яке Ваше тепе-
рішнє занятє.

North American Sales Company, 21a
Box 954 — Dept. 182
New York, N. Y.

Одинокий руський адвокат на цілу Америку.
Доктор прав

ЮЛІАН ЧУПКА,

полагоджує всі справи американські. Понеже
др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичині, для-
того полагодить Вам найліпше всі справи
процесові, спадкові і війскові в Галичині,
спорядить повномочія, контракти і всі прав-
ні документи і перепровадять інтабуляції. —
Адрес:

Dr. Julian Czupka,
P. O. 372. 3 N. Main Str., WILKES-BARRE, PA.
LUZERNE CO.

ЖІНКИ! Учїть ся акушерії в нашій шко-
лі або у себе в дома. Наука в
російській або польській мові. Станьте ся
независимими. Наука триває 3 місяці; по її
окінченню видаємо диплом. Адресувати:
Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery,
229 E. 14th Street, New York, N. Y.

Родимці! Читайте і другим скажіть!

У нас можете дістати гарну, велику книж-
ку, котра займає в собі оповідання і історії
з цілого світа в мові українській. Ціна ли-
шень 1.00 (одного) долара разом з пересилкою.
Пишіть на адресу:
BOOK STORE CO.
N. Pawlusi, 518 So. 5th Str., Brooklyn, N. Y.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та пізнати
складати свої ошадности в стейтовім
Банку на рові вулиці

Carson 14-01.

Сей банк є одним з найстарших
і найпевніших банків, що цілковито
забезпечує Ваші ошадности. У нас
складають ся гроші церковні,
братські, сирітські і ин. Кож-
дий, що має у нас гроші, отримує на
бажане звіт стейтових контролєрів.
Продаємо НОРАБЕЛЬНІ НАРТИ на най-
ліпшій лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо
по поштовім курсі.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK
COR. 14th & CARSON STS.,
South Side Pittsburg, Pa.

Н. В. Рот, през., А. П. Міллер, кас.,
Ол. Вучак, уряд. банк.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГолошень В „СВОБОДІ“

- 1) ОГолошення БИЗНЕСОВІ, які їдуть довгий час (від 3 міся-
ців до року) платять ся після спеціальної тарифи, яку інтересовані ді-
стануть на жадане листово.
- 1-о, 2-о або 3-и разові ОГолошення БИЗНЕСОВІ по 3 цнт. від
слова за кождий раз.
- ДРІБНІ ОГолошення, які: містять брацтво і товариство належа-
ють до Р. Н. Союзу поміняє ся безплатно один раз в рубриці „Рух в
Відділах Р. Н. Союзу“.
- ОГолошення ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛІВ по
2 центи від слова для брацтва і товариства належачих до Р. Н. Союзу,
а для товариства не належачих до Р. Н. Союзу по 4 центи від слова.
- ПОШУКУВАНЬ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за най-
менше 10 слів.
- КОНКУРСНІ ПАРОХІЙ і ині по 3 центи від слова.
- ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше
10 слів.
- Одноразове оголошення адреси 25 центів.
- Належитість за всяке оголошення мусить бути прислана в ориг-
налі. В противний раз оголошення безуспішно не поміщає ся. На-
лежитість за дрібні оголошення можна присилати також поштовими
марками.
- Кожде оголошення мусить бути в редакції на тиждень перед да-
тою виходу того числа часописи, в якому воно має бути поміщене. Ого-
лошення телефоном не приймає ся.
- За зміст оголошень або за відвечальність оголошуючих ся в ча-
сописі фірм редакція не приймає ніякої відвечальности.
- Кого-б скривджено, або з ким аль обложено-б ся в тій фірмі,
яка оголошує ся в нашій часописі, нехай про се сейчас повідомить ре-
дакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголо-
шення неговісної фірми; крім сего редакція доложити всіх старань, щоб
ошуства потягнути до відвечальности.
- Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголо-
шення, не подаючи причин.
- Редакція має право жадати від фірм або незнатих осіб, щоб
прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додер-
жати того, що обіцяють в оголошенні.
- В оголошенні мусить бути тільки правда. Редакція має право
відкинути всяке підозріле оголошення.
- Оголошення мусять бути писані пером, виразно і на одній сто-
роні почерку.
- За дрібні оголошення редакція не висилає ніяких поштовань.

Д-ра RICHTERA

RAIN-EXPELLER.

Д-ра RICHTERA ВСЕСИЛЬНИЙ ВНИПНИЙ СЕ-
РЕДНИК ПОВИНЕН БУТИ В МЕДИЧНІЙ ШКО-
ЦІ КОЖДОЇ ФАМІЛІЇ!

Він протаяє ревматизм, подагру, біль в бе-
драх та в клубових суставах і невралгію.

Усуває швидко всі болі та затверділости су-
ставів і м'язів. Знаменитий на вивихнення, хро-
мість і стовчєня.

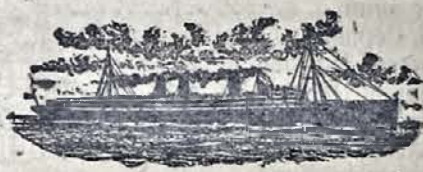
Скорий лїк на простуду, інфлюенцу, біль
горла, затамованє віддиху або тяжке віддиханє.

Не дайте ся ошукати. Правдивий находит-
ся в представленіи тут пуделку. По 25 центів
і по 50 центів флашанка в аптеках.

F. Ad. Richter & Co.

American House, 74-80 Washington Str.,
NEW YORK, N. Y.

РОДИМЦІ! ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ!

Телефон Orchard 6085

Час понирати своїх зе-
мляків, а не ворогів на-
шого народу. Загляньте
у вільній хвилі до моєї
канцелярії побіч руської
церкви, а переконаєтесь,
що знайдете там поміч
і пораду у всіляких кло-

потах і справах старокравчих судових, маєткових і військових. — Если
хто з Вас має процес в краю, або хоче стягнути гроші від свого довжни-
ка в краю; хто має справу спадкову або хоче продати або купити ґрунт в
старім краю — то знайдє у мене совісну, фахову і дешево пораду і поміч.
Крім того продаю шіфкарти на всі найліпші лінії і найтанше. До краю
від 23 до 27 доларів, з краю до 28 дол.

Також продам фарми, дома і лоти в найліпших місцях по найдешевших ці-
нах. — Порада безплатно. На листи відповідає ся відвортно.

Н. CZARNECKI, 30 E. 7th Str., NEW YORK CITY.

ПАПІРОСИ „ZIRA“
МОЖУТЬ ВДОВОЛИ-
ТИ КОЖДУ НАЦІО-
НАЛЬНІСТЬ.

В нинішніх часах по-
дибуть ся усіди таку
сиду найріжнородніших
папіросів, що пересічно-
му курцєви дуже тяжко
визнати ся, з яких імен-
но сортів вир бляють ся
ті папіроси і котрі з них
заслугують на признає.

Богато курців, які при-
викали до курєня папіро-
сів європейського виробу,
запєвняють з усією рішу-
чістю, що нові папіроси
„ZIRA“ ім найліпше сма-
кують, бо вони зроблені
з найліпшого турецького
тютюну і визнають ся
такими приємними, яких
ині роди папіросів зов-
сім не мають.

ZIRA Cigarettes

10 for 5 cts

НАЙПОПУЛЯРНІШЕ КУРЕНЄ

Хочемо, щоб Ви ді-
знали ся, що єи ци-
гаретки, хотий до-
перва чотири міся-
ці у продажах а вже
стали найбільше по-
купними, позаяк не-
ма від них ліпших.
Знаменита мішани-
на турецького тютю-
ну є винятковою.
Чудові шокнові да-
рунки в кожній пач-
ці „Zira“.

Купіть пачку днесь.
Популярність „Zi-
ra“ цигареток за-
пєвнює вдоволенє.

ПРОДАЄТЬСЯ ПО ВСІХ СКЛЕПАХ.

P. LORILLARD COMPANY

Найвисше забезпеченє \$100,000.00

Читайте з увагою! Не дайте дурити ся агентам кри-
кливою і брєхливою рекламою. Як
вам хто говорить, що рунить за се або те, то ви запитаєте цїна, чим
він рунить і де його зарука? Відвечальний Агент і банкір
складає заруку в державну касу. Заки повірте кому свій грїм,
чи то до перехованя, чи переслани до старого краю, попереду пере-
конайте ся, чим і як хто рунить за ваш тяжко запрацьований грїм.
Я аложив в державній касі **СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.**
Як заруку для вас

Тому, тямте, що треба ушцїлати непевних банкірів. До ваших послуг є
старий, опитний Агент, який вислає 100 корон за \$20.43, 200 ко-
рон за \$40.85, 500 корон за \$102.00, 1000 корон за \$204.00.

Продає шіфкарти до Європи і до Америки, робить контракти,
повновласть та полагоджує військові справи, а усе те робить

дешево, совісно і точно.

Пишіть по подробиці курсу і цїни шіфкарт.
Відповідю відвортно поштою, а всяку пораду даю безплатно.

HENRY J. SCHNITZER
141 Washington St., New York. 23-48

Найвисше забезпеченє \$100,000.00

ВИКАЗ УСІХ ДО 28-го ВЕРЕСНЯ С. Р. ПРИЗБИРАНИХ ЖЕРТВ НА РУСЬКО-УКРАЇНСЬКУ БУРСУ В СЯНОЦІ.

Ялечко Йосиф \$15.75; о. Д. Хомяк \$5.00; д. Угорчак Михайло \$3.00. По \$2.00 аложили дд: Бунга Ів. (мол.), Зазворський Василь, Гербинський Мирон, о. Ковалицький Віктор і о. Васильшин Іван (св'ящ. рим. кат.); по \$1.00 аложили: о. Др. К. Єрми, Пошивак Юрко, Жалка Еміль, Гербинський Петро, Гришко Василь, Глова Іван, Ваверчак Николай, Виклич Стефан, Валяк Йосиф, Сивик Василь, Кульчицький Гут Теодор, Бунга Іван (з Butler), Милинич Іван, Завойський Іван, о. Петровський Вол., Лазорчик Іван, о. Струтинський Николай, Городецький Роман, Скробала Андрій, о. Балог Вал., Капітула Дмитро, о. Понятишин Петро, Левчик Василь, Сисак Стефан, о. Боярчук Йосиф, Цимбала Яким, Митренко Семен, о. Орун Захар, Масляк Іван, Середницький Павло, Лещинський Іван, Каськів Теодозій, Горбаль Алексій, Бея Михайло, Цурковський Антін, Ядловський Семен, Шаршонь Алексій, Грицковик Іван, Мотало Петро, Тригук Ілько, Др. Копистянський Іван, Гриньків Онуфрій, Стеткевич Осип, о. Балог Вал. (другий раз), Ваверчак Николай (другий раз), Гнат Михайло, Ковалевич Григорій, Пошивак Петро, Михневич Андрій, Кравець Юрко, Ваверчак Іван, Савка Андрій, Глова Іван (другий раз), Шаршонь Алексій (другий раз), Голубінка Василь, Коцур Гриць, Зазворський Михайло і Літовчак Никола; по 50 цнт.: Джмелик Микита, Марущак Андрій, Пасуляк Гаврило, Ялечко Іван, Голубінка Василь, Павелко Михайло, Поступак Конст., Семенюк Матвій, Білянський Михайло, Бусель Прокіп, Романчак Адам, Каськів Володимир, Гела Андрій, Когутаніч Стефан, Артимович Іван, о. Данилович Мирон, Зятік Михайло, Моніта Леон, Вайда Йосиф, Гвоздик Євген, Моранець Ілько, Андрець Михайло, Почабський Николай, Каськів Володимир (другий раз), Орловський Йосиф, Ковалик Василь, Мандзин Николай, Слободзян Гаврил, Валях Панько, Пастернак Семен, Шипула Волод., Целех Семен, Цепко Алексій, Луцишин Василь і Горбаль Алексій (другий раз); Фрич Демко 70 цнт.; по 25 цнт.: Геферт Андрій, Шайна Стефан, Глушко Дмитро, Індзік Іван, Підкалицький Йосиф, Лучка Мартин, Клим Антін, Макав Василь, Бунга Іван (мол.), Терлецький Михайло, Бунга Федор, Білас Василь, Керна Йосиф, Сенько Григорій, Баца Антін, Шаланкевич Стах, Червеняк Андрій, Білас Василь, Зис Стефан, Оріховський Антін, Муха Федор, Яблонський Михайло, Станько Іван, Клюк Ілько, Волошин Казимір, Яцишак Адам, Сопчишак Іван, Глива Теодор, Курко Онуфрій, Мінік Марія, Сенчишин Василь, Валко Іван, Зелінка Теодор, Квасин Михайло, Воргач Іван, Білик Марія, Сенчина Йосиф, Вислоцький Семен, Яблонський Михайло, Собчишин Іван, Кінь Стефан, Овад Андрій, Роман Стефан, Кріль Алексій, Когут Павло, Кочкодав Василь і Двудіт Николай; Хоцінський Дмитро 35 цнт.; Терлецький Ілько і Устияновський Андрій по 20 цнт.; Качур Федор 15 цнт.; по 10 цнт. дали: Корнас Василь, Майор Йосиф, Фенцишин Федор, Макав Дмитро, Корнас Василь, Салапата Тимко, Желінський Михайло, Тхоровський Михайло і Глушко Дмитро.

В протягу двох літ вплинуло на мої руки \$123.00 (стодвадцять три доларів). З тої суми свого часу вислано на руки Веч. о. Ал. Виковича, пароха села Ольховець, 300 корон (\$61.50). (Див. посвідчення в дописи

з Сянока в „Свободі“ ч. 42 з 1911 року).

Дня 28 го вересня с. р. визнав я знов на руки о. Ал. Виковича 300 корон (\$61.50) — разом вислано 600 корон або \$123.00.

Для провірення послідної посилки засилаю Хвальній Редакції „Свободи“ квіт (ч. 305281) виставлений п. John-om W. McGrath-om, агентом послілки грошей з Houtzdale, Pa.

Ramey, Pa. 30-го вересня 1912.

Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

Повідомлене.

THE EUROPEAN COLONIZATION COMPANY,
441 Drexel Building, Philadelphia, Pa.

Отсим повідомляє ся, що Руська Кольонія в West Millville розвиває ся дуже скоро, бо до того часу розпродано перейшло 1000 акрів землі, а переважно позакупували самі Русини.

Тепер розпочали парцелювати кількасот акрів цілком близько при місті Millville. Та нова парцеляція лежить в середині межі двома „стрітами“: одна веде до міста Bridgeton, а друга до Carmel. Та, що веде до міста Bridgeton купує нею „Стріткара“ між Millville а Bridgeton, а та що веде до Carmel незадовго між Millville а Carmel буде так само іти „Стріткара“.

Ся земля є дуже добра а положене чудове і гарне. Земля суха, рівна і дуже урожайна. Інтересовані приїжджайте, не відкладайте на завтра. Нині Вам добре сю землю оглянути і випробувати, бо в сусідстві Руської Кольонії є сотки фарм, які управляють переважно Американці.

Ся земля є попарцельована по п'ять акрів, але хто годе, може купувати кілько хоче парцель. В тій парцелі одна 5-акрова фарма коштує \$376.00. Лише треба дати \$100.00 задатку, а решта на чиплат, \$5.00 або \$10.00 місячно. Хто платить згори, дістає опуст 5 процент, і до того, протягом двох-трох тижнів дістане чистий „дід“ „Guarantee Deed“ або по нашому „Інтабуляція“.

Родимці! Чи не добра для Вас спосібність? Кожний з нас мріє щоби бути незалежним, не слухати фабричних трубів та гуків, або спускати ся в підземні майни. Як закупите в West Millville кавалок землі, то відчуєте що ушасливились себе і свою родину, бо всі життєві средства будете мали свої і не будете потребувати платити високі ренти. Не одні купуєте „лоти“ і платите за них високу ціну, або кілько то в нас закуповують фарми в пустинях, де нема ні міста ні фабрик. О тім вже писалисьмо що тут є міліонні міста, що тут є цивілізація, що тут що години трен іде з Philadelphia до Millville і з Millville до Philadelphia, а тикет коштує Вас лише \$1.32 в обі сторони.

Тоті що уже позакупували а перемудують я на свої фарми, Компанія обіцяє їм дати 5 акрів даром, де будуть могли побудувати Школу, Церков і інші інституції які громада буде потребувати.

Родимці! Спішіть, доки маєте добру нагоду. Прилучіть ся до тих близько 100 родин, котрі до тепер у нас закупили землю а побудуємо велике, багате і красне руське місто.

Можете приїжджати кожного дня і оглянуту сю землю, або пишть по руськи з повним довірем.

В нашій бюрі займають уряди Русини.

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
441 Drexel Building, 5th & Chestnut Sts,
Philadelphia, Pa.

Російсько-Американська Лінія

Найгарніші, найбільші і найкращі пароходи, удержуючі правильний пасажирський рух поміж Росією і Америкою без пересідання у ніякій посередній пристані.

Нові, двоштурбові пасажирські кораблі „ЦАР“, „КУРСК“, „РОСІЯ“.

До Роттердаму 8 днів, до Лібава 11 днів.
\$33.00 — III класа — \$35.00
\$45.00 — II класа — \$50.00
\$60.00 — I класа — \$70.00
Найближший від'їзд кораблів в Нью Йорку:
„РОСІЯ“ 19 го Октября. — „ЦАР“ 10 го Новембра.
По ближній подорожці просить ся звертати до наших агентів або до генерального заступництва:
A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY
NEW YORK, N. Y.

ПОКЛИК!

ПОМОЖІТЬ ЗДОБУТИ ЛЬВІВ!

Закупіть від себе 1 квадратний метер землі під город іля українсько го народу у Львові. Перепліг на сю ціль один долар на адресу: Ukrainischer Turnverein Sokil-Batjko, Lemberg, Ruskagasse 20, Europa, Austria. Нехай поможе кожний, хто се читає. Лише один метер, лише один долар, лише один раз в житю, але всі, але всі! Видремо Полякам Львів!

КУПУЙТЕ І ЧИТАЙТЕ Робітничий календар

на новий 1913 рік!

РОБІТНИЧИЙ КАЛЕНДАР є більший від торішнього, є дуже цікавий і різнородний змістом. Він повнає находити ся в руках кожного робітника і кожної робітнички! Буде Вашим щирим товаришем через цілий рік! РОБІТНИЧИЙ КАЛЕНДАР є дуже дешевий, бо коштує всього

25 центів,

якщо в оплатю поштою. Хто бере більше як один Робітничий Календар, платити лише 20 центів. Зберіть ся кількох, а буде Вас дешевше коштувати. Гроші можна посилати поштою переказом або реджістрованим листом. Приймаємо також американські поштові марки. — Гроші треба посилати вперед, бо інакше Робітничого Календара не посилася ся. — Пишіть на адресу:

PORFIR BUNIAK, LEMBERG, AUSTRIA, EUROPE,
улиця Різарбарська ч. 5, 13.

Купуйте Робітничий Календар!!!

Не шумні обітницї, але правдиве лічене і здоровле!

Найновіша метода ліченя.

Др. Гогенберґ,

спеціаліст зі старого краю

підвів мене! Вривав мене з обіймів смерті! Вилічив мене! Тоді, коли інші лікарі відступили від мене, так пише в публічній подяці пацієнтка Коди не знаєте що др-а Гогенберґа а єсть хорі, удайте ся сей час до нього, а переконаете ся, що др. Гогенберґ Вам поможе.

Др. Гогенберґ посвятив много літ в старім краю а передовсім в Америці на студії медичні і клінічні. Шлихав тисячі навіржених йому своєю спеціальною методою, яку ніхто не вийняв не в силі наслідувати. Доктор Гогенберґ лічить внаслідок через него методою всіні інші недуги, як на прим.: біль і заворот голови, тиснене над очима, болі в очі, недуги носа і горла, хрипку, кашель, недуги легких, чахотку, болі під грудьми, недуги серця, недуги жовудка як катар жовудковий, жулжече, рвотареве і вдує жовудка, нудности, фебра, біль в крижах, хороби утробы, кишкы, нирок і міхура. Ніночі недуги, а іменно: недуги матиці. Всякі недуги діточі. Лічить закахане і зіпсуте крови, яке є причиною всіляких недуг. В найбільшій тайні лічить основно у жуччя і жінок секретні недуги заразливі так азані брудні недуги, навіть застарілі. Успішно вилічує ревматизми всіного рода та нервові хороби та і з наслідки. Усуває всякі висипки та боліни на тілі а жінкам привертєє молодий вигляд лица і красу.

Довершуйте найтійші операції найновішою методою при помочи знаме итого бущого віденського а тепер ньюйорського хірурга.

Зголошуйте ся сейчас по діагнозу до доктора Гогенберґа. Хто не може особисто, нехай аголосить ся листовно, влучаючи двоцентову марку на відповідь. Адреса:

Dr. HONENBERG,
608 E. 6th STR., NEW YORK, N. Y.
Телефон Orchard 3615.

Годиня офісові: від 8 до 10 рано, і до 2 в полудне і 6 до 8 вечором. В неділі від 9 рано до 2 поноді.

Дарунок для моїх пацієнтів.

Кожному пацієнтові висилаю безплатно книжочку, в якій находять ся ціні іказівки, в якій спосіб можна охоронитись перед хронічними слабостями і як самобігати в случаю догаляння якоїсь недуги.

Фонографи на легкі сплати!
Відомо, що Victor-або Columbia говорять мило і вишліхавши фонограф на славу! Продаємо виступи по Америкі на технічній сплаті по 50 центів і \$1.00 ціна найкращої ціни фабричної. Ми одержали 500 нових руських фонографів, плати по 65 і 75 центів. Мої ми в найкращому порядку, що кожний купувач буде задоволен. Пишіть, о нас по ілюстрований каталог, який висилаємо даром. Навіщо не надішлю і черешки.
SAUL BIRNS
117 SECOND AVE. & cor. 7th STREET.
Dept. Ruski, New York, N. Y.

Хто не уміє говорити по англійськи а хотів би мати добру книжку до науки, нехай купить собі РУСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ Тлумач сторін 268. — Теорда оправа ЦІНА 60 ЦЕНТІВ. Гроші посилайте враз з замовленням моні ордером або поштою. марками на адресу: ANDREW SAWKA, BOX 44, JERSEY CIT, N. J.

Шифкарти \$22.00 до Європи.
\$10.00 за легку роботу до краю.
Jacob's Agency,
38 Canal Str., New York, N. Y.

ХТО ХОЧЕ

дістати даром одну пару сподень, або парч неперемакальних черевків, або чоботів і пробки найкращих одягів і плаців зимових, нехай напише до:

VICTORIA SUPPLY CO.

114 Bleeker Str., New York City

ELGIN або WALTHAM
на виплату по \$1.75 місячно
Більш можете платити \$1.75 місячно, ми пішлемо Вам на кр дит гарну 14-К золотом волох. (gold filled) годинку, гарантовану на 20 літ, засмотрену в знаменитий, знааний ядоброті механізм (осередок) Elgin або Waltham. Ціна враз в ланцущом і дармівісом лише \$30.00
Пишіть по ціник, за участь 2 ц. марку.
American Watch Co.
343 E. 9 St., New York.

Проч зі смутком!

На виплату по 10 цнт. денно

Наколи зобов'язете ся платити по 10 центів денно, то пішлемо Вам на кредит сей прехороший грамофон плитовий, враз з 12 кусниками пісень, польок, вальсів і т. д., які самі собі виберете. Пишіть по інформації і каталог нових руських рекордів, залучаючи марки на пересилку.

LIBERTY COMMERCIAL CO.,
343 E. 9 Str., Dept. Z. New York City

D240 ПОДЯКИ.

I. — Повідомляю Вас, що грамофон є в порядку і грає в-ажениго. Вдає голос дуже мило і може рівнятися такому грамофону, що коштує сто доларів. Я велими вдволенний і буду старати ся виплатити Вам свої рати як найкраще. — З поважанем W. Jankovaki,
19 Gillmore Str., Rochester, N. Y.

II. — Грамофон я одержав без ніякого ушкодження як також і рекорди. Він грає так мило як орган і видає чистий звук. Я дуже вдволенний в него. Буду переказувати моїм знакомим, що компанія продає такі гарні грамофони на сплату. Мої рати буду старати ся виплатити вчасніше. — З поважанем Петро Нривий, Suffern, N. Y.

Подібні листи дістаємо від кожного коштумера, однак задля браку місця не можемо всі ті листи тут подати.

Головний Уряд „Р. Н. Союзу“.

Духовний Отець:
с. Дмитро Хом'як, Simpson, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик, Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шарпін, 525 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
с. В. Балог, Whiting, Ind.
Стефан Миланович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Касків, Ansonia, Conn.
Дмитро Мотало, Chicago, Ill.
с. Марон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Галчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи“:
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City N. J.

Завідатель „Свободи“:
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союзу“
находиться під числом 83 Grand St.,
(у власнім домі), Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАННЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2456 КВІТ \$1000.00
на тисяч доларів, котрі п. Катерина Паславська отримала як помертну заповому по мужу Матвію з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Балтімор, Мд. 26. вересня 1912.
Катерина Паславська.

Сьвідки:
Віліам Фіалковський,
Іван Валега.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союзу в Америці. Від. 81.
Володимир Жарка предс.,
Алекс. Шандровський секр.

Ч. 2457 КВІТ \$1000.00
на тисяч доларів, котрі п. Марія Колесар отримала як помертну заповому по мужу Івані з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Своєрс, Па. 27-го вересня 1912.
Марія Колесар.

Сьвідки:
Яків Квачан,
Николай Цебрик.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союзу в Америці. Від. 197.
М. Господар предс.,
Ник. Іваніцький секр.

Ч. 2460 КВІТ \$1000.00
на тисяч доларів, котрі п. Маргарета Гарко отримала як помертну заповому по мужу Стефані з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Пітсбург, Па. 27-го вересня 1912.
Маргарета Гарко.

Сьвідки:
Михайло Гарко,
Н. Войтович.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союзу в Америці. Від. 53.
Н. Войтович предс.,
Теодор Дзябляк секр.

Ч. 2461 КВІТ \$800.00
на вісімсот доларів, котрі п. Розалія Старух отримала як помертну заповому по мужу Леоні з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Перт Амбой, Н. Дж. 25-го вересня 1912.
Розалія Старух.

Сьвідки:
Михайло Жилка,
Іван Старух.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союзу в Америці. Від. 104.
Ник. Ваверчак предс.,
К. Шкурат секр.

Ч. 2462 КВІТ \$200.00
на двіста доларів, котрі місцевий уряд отримав як похоронні кошти по Леоні Старух з Головної Каси Руського Народного Союзу в Америці.
Перт Амбой, Н. Дж. 25-го вересня 1912.
Ник. Ваверчак.

Сьвідки:
Михайло Жилка,
Іван Старух.
Від місцевого Уряду Руськ. Народного Союзу в Америці. Від. 104.
Ник. Ваверчак предс.,
К. Шкурат секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ОРМРОД, ПА. Бр. сьв. Николая, від. 124, подає до відома, що на річнім мітингу дня 14-го вересня с. р. вобрано слідуєчих нових урядників: Конст. Радь, предс.; А. Сех, заступн. предс.; А. Крупа, кас.; Ф. Васир, заст. кас.; Ів. Олійник, секр.; Гр. Патрайко, заст. секр.; контр. Комісія: Ст. Бабяк і Т. Вруцяк; П. Горбовий, доз. хорих; Ю. Цап, госп. і дверник.

ПІТСБУРГ, ПА. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 96, повідомляє всіх членів, що річний мітинг відбуде ся дня 27-го жовтня с. р., о 2-й год. попол. На тім мітингу вибирати ся буде новий уряд і приймати ся нових членів без вступного. Кождий довгуючий член має вирівнати всі свої залежності. Хто на тім мітингу не явить ся, заплатити 1 дол. кари, а урядник 2 дол. — В. Котула, предс.; П. Лепака, кас.; Вас. Коропей, секр.

НЮБУРГ, Н. Й. Бр. сьв. Николая, від. 176, повідомляє всіх своїх членів, що дня 20-го жовтня (октобра) с. р. о год. 3.30 пополудни, відбуде ся в галі під польським костелом, на Ренкар Аве., братський мітинг, на котрім має явити ся кождий член під загрозою кари 25 цнт., а урядник 50 цнт. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої залежності, бо в противнім разі зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союзу. — Д. Когут, предс.; М. Бережняк, кас.; Мих. Яблонський, секр.

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Тов. „Запорожська Січ“, від. 234, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що тривартальний мітинг відбуде ся 19-го жовтня с. р. На тім мітингу мусить явити ся кождий член, бо є багато важних справ до полагодження. Неявивший ся член заплатити кару 50 цнт., а урядник 1 дол. Мітинг розпочне ся о 7-й год. вечером в галі Яцка Цюрчака, 152 Ровпорт Стр. — П. Нерода, предс.; І. Генега, кас.; М. Галінович, секр.

ВІЛІНГ, В. ВА. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 56, буде мати 13-го жовтня с. р. тривартальний мітинг. Взиває ся всіх місцевих і позамісцевих членів, щоби прибули на сей мітинг, бо суть важні справи до полагодження. Буде приймати ся нових членів до Братства за вступне 1 дол., а до Р. Н. Союзу після статута. Неявивший ся член буде караний 25 цнт., а урядник 50 цнт. — М. Пуцило, предс.; П. Рудзінський, кас.; С. Грушкевич, секретар.

ІЛІНОР, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 31, повідомляє всіх своїх членів, що дня 13-го жовтня (октобра) с. р. відбуде ся мітинг, на котрім буде вибирати ся новий уряд. Неявивший ся член заплатити кару 2 долари. — Мих. Ковальчик, секр.

САВТ ФОРК, ПА. Бр. Успенія Пр. Богородиці, від. 189, взиває всіх своїх членів на мітинг, який відбуде ся 27-го жовтня (октобра) с. р. Хто має які довги, мусить їх на тім мітингу вирівнати.

ДЖЕРЗІ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Руський Молодечий Клуб Поступовий, від. 70, взиває всіх своїх членів на місячний мітинг, що відбуде ся в вівторок, дня 15-го жовтня (октобра) с. р. До полагодження дуже важні справи; буде відбирати ся розмет по бл. п. М. Клянцку. Хто з довгуючих членів не вирівнає своїх належностей з Клубу і з Р. Н. Союзу. — М. Бережняк, предс.; В. Костецький, кас.; Т. Пацала, секр., 56 Sussex Str., Jersey City, N. J.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Товариство „Просвіта“, від. 204, повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайний мітинг сего Товариства відбуде ся в суботу, дня 12-го жовтня 1912 р., о годині 7-й вечером, під числом 12 E. 8th Str. (St. Mark's Place), New York, N. Y. Просимо на сей мітинг конечно явити ся, позаяк дуже важні справи суть до полагодження. Рівнож просимо взяти з собою товариську відзнаку, бо ухвалено взяти участь в комплекті на той самий день в представленю і бали. — Комітет.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сош. сьв. Духа, від. 237, повідомляє всіх своїх членів, що дня 13-го жовтня с. р. відбуде ся триквартальний мітинг, на котрім контрольна Комісія має сконструювати книжки і касу. Довгуючі члени мають зложити всі свої залежності. Неявивший ся член заплатити 50 цнт. кари. Початок точно о год. 2-й попол. — Петро Пазів, предс.; Іван Сальо, кас.; І. Тимань, фін. секр.

КОТСВІЛ, ПА. Бр. Сош. сьв. Духа, від. 248, повідомляє всіх своїх членів, що найближший мітинг відбуде ся дня 13-го жовтня с. р. На тім мітингу має явити ся кождий член, як місцевий так і позамісцевий, бо є важні справи до полагодження, як пр. вибір нового уряду і інші. Кождий довгуючий член має вирівнати свої належності, бо в противнім разі буде виключений з Братства і з Р. Н. Союзу. Мітинг відбуде ся по Службі Божій, на галі у В. Воловника, 104 Бекер Стр. Член, котрий не явить ся на час, буде караний 1.00 дол., а урядник 2.00 долари. — Павло Псуї, секретар.

ДЖАМАЙКА, Н. Й. Бр. сьв. Юрія, від. 160, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що кварталний мітинг відбуде ся в неділю, дня 13-го жовтня (октобра) с. р. в галі Домбека, Raskaway Rd., Ja-

maica, N. Y. На той мітинг мусить кождий член явити ся о год. 4-й пополудни, бо суть важні справи до полагодження. Наш делегат буде складати справоздане з послідної Конвенції Р. Н. Союзу. Звертає ся увагу довгуючим членам, щоби вирівнали свої довги, бо в противнім разі зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союзу. Нових членів буде ся приймати після статута. — Я. Претика, предс.; Ст. Самборський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря“, від. 69, подає до відома всім своїм членам, що річний мітинг і вибір нового уряду відбуде ся дня 12-го с. м. в галі під числом 257—263 E. Houston Str., New York City. Котрий член не прибуде на сей мітинг, буде караний 50 цнт., а урядник \$1.00. — Іван Бобецький, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Тисме-ниці“, від. 144, повідомляє всіх своїх членів, що тривартальний мітинг відбуде ся дня 13-го жовтня (октобра) с. р., то є в неділю по вечірні, о 6-й годині вечером. Просить ся прибути точно на означений час. Буде справоздане касове і інші справи. Котрий член на сей мітинг не явить ся, а не подасть причини неявлення до уряду, заплатити кару 50 цнт., а урядник \$1.00. Нових членів приймати ся буде до нашого Товариства на сім мітингу без вступу, а до Р. Н. Союзу після статута. — А. Ленський, предс.; К. Подлуський, кас.; Адам Зубрицький, організатор і секр., 305 E. 3rd Str., New York, N. Y.

ТРЕТИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроє

Братство сьв. Івана Хрестителя
(на голі міста) Jersey City
в суботу, дня 12. Октобра 1912.
в Moniushko Hall, 18 Germania Ave.,
Jersey City, N. J.

Початок о годині 2-й по полудни.
Запращає ся всіх Русинів-Українців з Джерзі Сіті і околиці до як найчисленнішого прибуття на сей Баль.
КОМІТЕТ.

ОБЖИРСТВО.

Виглядає се неприродно, щоби чоловік мав переладувати свій жолодок до тої степені, аби аж з тої причини умирав. Однаковож такі випадки єже не раз трапляли ся, особливо в тім краю, де люди звичайно дуже неуважні у прийманню їди. Богато всяких присмачків, за якими ми спершу побивали ся, нам опісля не лізуть в губу, бо ми їли їх за много. Тужимо за добре приладженими стравами, смачними і заострюючими апетит. Все, що нам потрібно, то звичай розсудного їдженя, який пригтернув би нам давні сили травленя. Потребуємо Трінера американського Еліксіру Гіркого Вина. Він приновить наш організм до приймання доброго звичайного корму і до його цілковитого перетравленя. Він вичистить організм і не позволить, щоби нестравлені останки поживи лишали ся в кишках і затроювали їх. Він принесе полекшу в нервозности, очистить черу, скріпить силу. По всіх другаторах.

JOS. TRINER,
1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Лік уживаний всіми цивілізованими народами мусить бути добрий. На всіх языках люди хвалять Anchoa Pain-Expeller на ревматизм і всілякі форми мускулярних та нервових болів. 25 і 50 цент.

Гарантований годинник мужеський або женський, позолочений правдиним золотом, о 3 ковертах, чудово гравірований, зі знаменитим верком в середині, в шовковій пуделку, одержите лише у нас за 4.48. В Злучених Державах присилайте лиш 48 центів марками, а решту 4 дол. заплатите по одержанню того чудового годинника. Кому годинник не подобає ся, може його не прийняти. — До Канади, Австрії і інших заграничних країв годинник висилає ся лише за попереднім надісланем \$4.48. Адресуйте виразно так:
„TRADING HOUSE“ W. GREKO & CO., DEPT. A. 15,
111 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY.